

‘PAST-LEKKER-NIET-POPPEN’

Een onderzoek naar en kunst-educatief project over het hedendaagse schoonheidsideaal en onzekerheden onder meiden van 12 tot en met 17 jaar.

Meppeler jongeren doorbreken taboes met expositie Past-lekker-niet-poppen. ‘Alles is oké’

PREMIUM

In de Woldstraat in Meppel is de expositie Past-lekker-niet-poppen geopend. Met de expositie vragen jongeren uit Meppel aandacht voor de taboes die er wereldwijd rusten op het ideaalbeeld van de vrouw.

Meppeler Courant, 2022

Educatief Ontwerponderzoek

Valérie van Looij

Begeleidster: Heleen Copini

2022, DBKV Zwolle ArtEZ

“February two thousand and two
I went on and did
What I had to do
Because it was time to change my life
To become the woman that I am inside
I looked in the mirror
For the first time and saw that HEY....
I am not my hair
I am not this skin
I am not your expectations no
I am not my hair
I am not this skin
I am a soul that lives within”

India Arie – I am not my hair, 2009

“Pretty hurts

You shine the light on whatever's worse

Perfection is the disease of a nation

Pretty hurts, pretty hurts

Pretty hurts

You shine the light on whatever's worse

Tryna fix something, but you can't fix

What you can't see, is the soul that needs the surgery”

Beyoncé – Pretty Hurts, 2013

Inleiding

Het eerste deel van deze scriptie bestaat uit een literatuurstudie over het hedendaagse schoonheidsideaal en wat de gevolgen hiervan zijn voor jonge vrouwen. In hoeverre zijn vrouwen vandaag de dag onzeker over het uiterlijk? Heeft social media een grote impact hierop? En hoe gaan vrouwen hiermee om? De conclusies laten onder andere zien dat er een dringende behoefte is aan gesprek en verandering ten aanzien van dit onderwerp. Vrouwen zijn namelijk nog nooit zo onzeker geweest over het uiterlijk als tegenwoordig (Reinhard, 2016). Er zijn al enkele kunst(-educatieve) projecten geweest die over dit onderwerp gaan, ook deze zullen behandeld worden tijdens dit eerste deel van het onderzoek.

Het tweede deel van het onderzoek beschrijft het project met de tiental meiden van 12 tot en met 17 jaar van Meidenwerk Meppel. De resultaten uit de literatuurstudie komen hier terug tijdens een enquête. Ervaren de meiden inderdaad angsten over het uiterlijk? Speelt het beoordelen over het uiterlijk een grote rol, bijvoorbeeld op school? Na verschillende gesprekken ontstond er 'Project Past-Lekker-Niet-Poppen', waarbij we onze persoonlijke verhalen en uiterlijke kenmerken verwerken op paspoppen. Door middel van klei, verf, quotes en andere elementen, werden de schoonheidsideaal-poppen teruggebracht naar de realiteit. In een tentoonstelling laten we ons statement over body positivity zien aan Meppel. Niet alleen is het project een prachtig statement geweest naar de buitenwereld, het heeft natuurlijk ook impact gehad op de meiden zelf. Zo hebben de meiden een realistischer beeld gekregen over het schoonheidsideaal en durfden ze dit te laten zien aan de buitenwereld.

In het onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal: "Op welke manier kan beeldende kunst de thema's schoonheidsideaal en onzekerheden bespreekbaar maken onder meiden van 12 tot en met 17 jaar?"

Inhoudsopgave

Voorwoord – Dagcrème	7
Hoofdstuk 1 – Concealer en Foundation	10
1.1 Probleemstelling en relevantie	11
1.2 Doelstelling	12
1.3 Opdrachtgever	12
1.4 Onderzoeksmethoden	13
Hoofdstuk 2 – Highlighter en Bronzer	15
Welke gevolgen heeft het hedendaagse schoonheidsideaal voor jonge vrouwen?	
2.1 Schoonheidsideaal van nu	16
2.2 De gevolgen	18
2.3 Conclusie	22
Hoofdstuk 3 – Oogschaduw	23
Welke voorbeelden zijn er van (kunst educatieve) projecten en methoden om de discussie over het schoonheidsideaal te voeren met meisjes van 12 tot en met 17 jaar?	
3.1 Educatieve projecten	24
3.2 Kunst projecten	26
3.3 Conclusie	30
Hoofdstuk 4 – Lipliner en Lippenstift	31
Wat is de behoefte van de meiden van Meidenwerk op het gebied van het schoonheidsideaal?	
4.1 Methode	32
4.2 De resultaten	33
4.3 Reactie en conclusie	41
Hoofdstuk 5 – Eyeliner en Mascara	43
Het Project	
5.1 Het idee	44
5.2 Het maakproces	45
Hoofdstuk 6 – Fixing spray of Make-up doekjes	56
6.1 Het eindproduct	57
Hoofdstuk 7 – Camera	61
7.1 Product en Conclusie	62
7.2 Reflectie	63
Literatuurlijst	64
Bijlagen	66

VOORWOORD – DAGCRÈME

De eerste stap is het aanbrengen van een dagcrème. Hierdoor is de huid beter beschermd tegen stofjes van buitenaf. Na dit laagje crème kan de make-up aangebracht worden.

Net als dat crème het startpunt is voor het opmaken, is het voorwoord mijn startpunt voor dit onderzoek.

Het is alweer +/- 10 jaar geleden dat ik vol trots mijn handtekening zette onder mijn vwo-diploma. Toch zijn de jaren op het voortgezet onderwijs mij nog altijd in detail bijgebleven.

Elke ochtend ging mijn wekker om 06.00 uur. Het was voor mijn moeder een raadsel waarom ik altijd zo vroeg de wekker zette, aangezien ik pas om 08.00 uur op de fiets hoefde te stappen. “Toen ik zo oud was als jij, bleef ik zo lang mogelijk liggen. Je bent gek!”. Nu 10 jaar later geef ik haar misschien gelijk, maar op dat moment zag ik dit niet. Wat ik die twee uur lang deed op mijn kamer? Elke ochtend hetzelfde liedje; ik begon met het borstelen van mijn haar. Daarna ging ik mijn vele krullen plat maken met een stijltang (want ja, bijna iedereen had van dat mooie steile haar, ik kon toch niet achterblijven?). Vervolgens kwamen de potjes foundation tevoorschijn, mijn concealer, contouring, blush, mascara, oogpotlood en wenkbrauwpotlood volgden. Tot slot, essentieel voor mijn ‘poppen look’, een matte lippenstift. Ik weet nog wel dat ik één keer mijn wenkbrauwen was vergeten bij te tekenen, ik ben toen halverwege toch weer terug naar huis gefietst. No way dat ik zonder wenkbrauwen op school zou zitten. Ik voelde mij zonder make-up lelijk en vergeleek mezelf met de ‘knappe’ meisjes van school.

Op een dag had ik tekenles bij mijn favoriete docent, een vrij jonge man die naast docent ook illustrator was. Toen de bel ging vroeg hij of ik nog even wilde blijven zitten. Vol spanning zat ik af te wachten wat hij te melden had. Waren mijn ingeleverde opdrachten niet goed? Heb ik iets verkeerd gedaan? Voorzichtig begon mijn docent het gesprek: “Hey, Val... Ik ken je nog als brugklasser. Een prachtige meid met mooie blonde krullen. Nu een jaar later herken ik je bijna niet meer. Waar zijn je krullen gebleven? Waarom die laag make-up?” Het bleef heel stil. Ik kon wel huilen. Dit was mijn zwakke plek. Waarom moest hij nou hierover beginnen? Wat moest ik hierop antwoorden? Hij snapte mij toch niet. Wil hij nou horen dat ik mezelf niet mooi genoeg vind? Dat ik heel onzeker ben? “Meneer, ziet u, ik word ook ouder. Dit past beter bij mij.” En ik probeerde op een eigenwijze manier het gesprek af te kappen. Ik pakte mijn spullen en wilde zo snel mogelijk weg. Had ik dan echt zoveel make-up op? Maar als ik dit niet doe, krijg ik juist opmerkingen van de leerlingen uit de klas. Is het dan nooit goed? Hoe wil ik er zelf dan eigenlijk uitzien?

Als ik nu terugdenk aan deze tijd, besef ik me maar al te goed hoeveel uren ik gestoken (lees misschien; weggegooid?) heb in mijn uiterlijk en daarnaast vooral aan het zorgen maken over mijn uiterlijk. Dingen die er echt toededen, zoals huiswerk, vriendschappen, leuke dingen doen, werden allemaal beïnvloed door mijn onzekerheden over mijn uiterlijk. Het gesprek van mijn docent is mij altijd bijgebleven. Moet je nagaan, dat het mij bijna tien jaar heeft gekost om hierover te reflecteren. Was ik maar iets langer bij het gesprek met mijn tekendocent gebleven, wie weet kon hij mij al veel eerder helpen zelfvertrouwen te krijgen.

Ik vond het geweldig om nu tien jaar later toch nog aan de slag te gaan met dit onderwerp. Ik heb de meest waardevolle gesprekken mogen voeren en ben dankbaar dat ik zoveel heb mogen leren over hoe de meiden er tegenwoordig mee omgaan. Ook had ik niet gedacht nog zoveel te leren over mijzelf. Dit alles was niet mogelijk geweest zonder de intieme gesprekken, leervolle momenten en gezellige avonden met de meiden van Meidenwerk Meppel. Daarvoor wil ik alle deelnemende meiden bedanken. Hierbij ook een speciale dank aan Myrthe Lugtmeier, die met haar enthousiasme het project van begin tot eind heeft aangemoedigd en heeft ondersteund.

HOOFDSTUK 1– CONCEALER & FOUNDATION

Nu kunnen we beginnen met het opmaken. Ja... zie je die rode vlekjes en de blauwe wallen? Met een concealer werk je deze plekjes makkelijk weg. De foundation is daarna aan te brengen over het gehele gezicht, waardoor er een mooie, egale huid ontstaat. Want vlekken en plekjes zijn problematisch voor het schoonheidsideaal.

*In dit hoofdstuk worden de **probleemstelling** en de **doelstelling** beschreven. Ook komt hier de **opdrachtgever** aan bod. Vervolgens zijn de **onderzoeksmethoden** uiteengezet. Hopelijk kan het antwoord op deze vragen dienen als een concealer.*

1.1 Probleemstelling en relevantie

Smithuijsen (2020) onderzoekt in haar boek 'Gouden Bergen', de nieuwe (digitale) generatie en de daarbij horende influencers (iemand met een grote aanwezigheid op social media, met een publiek dat naar hem of haar luistert). Smithuijsen stelt dat de nieuwe generatie is opgegroeid tussen twee parallelle universums. Enerzijds in een wereld waarin iedereen er mag zijn en speciaal is. Anderzijds in een wereld waarin iedereen moet presteren en moet voldoen aan de maatstaven van de samenleving. Alles wordt beoordeeld door bijvoorbeeld cijfers of verdiensten. Voor velen is prestatie de weg naar geluk. Een mooi uiterlijk, goede cijfers, zoveel mogelijk vrienden etc., alleen met deze factoren lijkt je gelukkig te kunnen worden.

Rebecca Reinhard (2014) gaat in haar boek 'Mooi!', verder in op het aspect schoonheid. Ze stelt dat de druk om mooi te zijn nog nooit zo groot is geweest als nu en dat plastische chirurgie steeds normaler wordt en op eerdere leeftijd begint. De mens van tegenwoordig is volgens Reinhard een echte perfectionist. Net als Smithuijsen stelt ze dat de mens overal in moet slagen. We hopen op een beter leven door ons uiterlijk te verzorgen. Er zijn immers genoeg onderzoeken die aantonen dat 'knappere' mensen inderdaad verder komen op bijvoorbeeld de arbeidsmarkt, aldus Reinhard.

Met de komst van social media is dit schoonheidsideaal echter doorgeslagen. Er is een bepaald schoonheidsideaal ontstaan, dat niet meer realistisch en haalbaar is. De kans is heel klein dat jij of ik daar onder vallen. Daarentegen is de kans heel groot dat jij en ik onszelf wel met dit schoonheidsideaal vergelijken. Het is lastig om de werkelijkheid van de schijnwereld te onderscheiden. Vrouwen worden hierdoor onzeker en voelen de drang om te tippen aan dit schoonheidsideaal. Dit verklaart de vele investeringen in cosmetische producten, het populairder worden van plastische chirurgie en de steeds onzeker wordende jongeren (Reinhard, 2010). Uit een grootschalig onderzoek van Dove werd duidelijk dat het lage zelfvertrouwen over het uiterlijk inderdaad een grote impact heeft op middelbare scholieren. Veel meisjes blijken angsten te voelen over het uiterlijk (Dove, 2016).

Na het lezen van dit onderzoek, voelde ik me enigszins machteloos... Zoveel meisjes die niet lekker in hun vel zitten, puur door hun lage zelfbeeld. Ik ken het gevoel, dit is vreselijk en voelt demotiverend. Aan de andere kant gaf me dit hoop, ik ben niet alleen. Daarnaast geeft me dit een nog zekerder gevoel over mijn onderzoek. Hieruit blijkt namelijk dat het gesprek over dit onderwerp zo belangrijk is. Waarschijnlijk is en blijft het onderwerp altijd een gevoelig punt voor veel meisjes, maar met dit onderzoek hoop ik toch een opstapje te bieden tot een gesprek. Ik hoop het gevoel te geven dat je je niet hoeft te schamen voor je uiterlijk en om een manier te vinden om jezelf meer te accepteren.

1.2 Doelstelling

Na mijn onderzoek hoop ik uiteindelijk een product te ontwikkelen dat kan bijdragen aan het gesprek over het schoonheidsideaal. Ik heb er bewust voor gekozen om vooraf geen keuze te maken over de invulling van dit product. Zo kan het een spelvorm, project, kunstwerk of een methode worden. Deze keuze heb ik gemaakt, zodat ik me dan door het proces en de wensen van de meiden uit mijn doelgroep kan laten leiden. In ieder geval moet het eindproduct kunnen worden ingezet om het onderwerp 'schoonheidsideaal en onzekerheden' bespreekbaar te maken in de doelgroep 'meisjes vanaf 12 tot en met 17 jaar'. Zoals ik eerder heb beschreven, trek ik mij dit onderwerp persoonlijk aan. Het lelijk voelen, het vergelijken met anderen en het onzeker zijn, kost veel negatieve energie en kan iemand geheel naar beneden halen. Dat dit steeds vaker gebeurt, blijkt uit onderzoek. Het schoonheidsideaal zal altijd blijven bestaan en kunnen we hoogstwaarschijnlijk niet veranderen, maar hoe we hiermee om kunnen gaan wel. Daar hoop ik met dit onderzoek een steentje aan bij te dragen.

1.3 Opdrachtgever

Omdat ik mijn onderzoek vooral wil focussen op meiden (waarom ik deze keuze heb gemaakt, staat beschreven in de volgende paragraaf), heb ik ervoor gekozen om mijn onderzoek te doen bij Cement. Dit is een naschoolse organisatie voor jongeren in en rondom Meppel. Hier werken jongeren die bijvoorbeeld vroegtijdig zijn gestopt met school, niet lekker in hun vel zitten of het gewoon leuk vinden om na school langs te komen. De taken in de loods kunnen van alles zijn, bijvoorbeeld sleutelen aan auto's of dingen ontwerpen met een 3D printer. Elke woensdagavond is er het zogeheten 'meidenwerk', waarbij enkel meiden van 12 tot en met 17 jaar bijeenkomen om verschillende gesprekken te voeren en taken te verrichten. Ze verzinnen altijd verschillende projecten en koken en eten dan met elkaar. Via via hoorde Myrthe Lugtmeijer (organisatie Cement, maatschappelijk zorgverlener) over mijn scriptie en onderwerp. Ze besloot om mij te contacteren, het onderwerp zou immers heel goed aansluiten bij deze meidengroep. Samen werden we, na ons gesprek, gelijk enthousiast en ging ik aan de slag.

De meiden van Meidenwerk zijn dus 12 tot en met 17 jaar, het merendeel van de groep is rond de 15 jaar oud. Ze komen van verschillende scholen uit Meppel. Sommige kennen elkaar pas net, anderen zijn al langer vriendinnen van elkaar. Ze hebben uiteenlopende hobby's en (uitgesproken) persoonlijkheden, wat een bijeenkomst extra leuk maakt. Zo is de één geobsedeerd met Arizona ice

tea en een ander is een ster in skateboarden. Veel van de meiden hebben een rugzakje; zo kan bijvoorbeeld de thuissituatie niet fijn zijn of worden ze gepest op school. Dit is voor sommige meiden dan ook een reden om mee te doen aan Meidenwerk; hier zijn namelijk meerdere meiden met dezelfde problemen, waarover ze kunnen praten.

1.4 Onderzoeksmethoden

Ik heb voor mijn onderzoek 'meiden' gekozen als doelgroep. Ik ben me ervan bewust dat het schoonheidsideaal van tegenwoordig ook steeds meer voor onzekerheden zorgt bij jongens (Reinhard, 2014). Echter beschrijft Reinhard ook dat jongens hier heel anders mee omgaan dan meiden. Daarnaast is het schoonheidsideaal voor de man natuurlijk heel anders dan voor de vrouw. Om mijn onderzoek te kaderen, heb ik daarom gekozen voor de doelgroep die het dichtste bij mij staat; de vrouw. De leeftijd 12 tot en met 17 ligt voor de hand. Juist tijdens het puberen ontstaan veel van deze onzekerheden (Dove, 2016). Daarnaast was de jongste deelnemster van mijn opdrachtgever 12 en de oudste 17. Het is dus naast een logische, ook een praktische keuze geweest. Voor mijn onderzoek heb ik de volgende hoofdvraag opgesteld;

Op welke manier kan beeldende kunst de thema's schoonheidsideaal en onzekerheden bespreekbaar maken onder meiden van 12 tot en met 17 jaar?

Deze hoofdvraag heb ik onderverdeeld in de volgende deelvragen;

1. Welke gevolgen heeft het hedendaagse schoonheidsideaal voor jonge vrouwen?

In deze deelvraag (hoofdstuk 2) zal ik een literatuurstudie doen naar de achtergrond van het hedendaagse schoonheidsideaal. Wat is typerend voor het schoonheidsideaal van nu? En hoe is dit ontstaan? Vervolgens zal ik dieper ingaan op de gevolgen van het schoonheidsideaal op jonge vrouwen. Hoe gaan zij hiermee om? Hoe gaat de samenleving hiermee om?

Ik heb verschillende artikelen gebruikt voor het bestuderen van deze deelvraag. Echter heb ik de grote lijnen gehaald uit het boek Mooi!, van Rebecca Reinhard. Hierin bekritiseert ze het hedendaagse schoonheidsideaal en geeft ze op een filosofische manier weer hoe we hiermee om zouden moeten gaan.

2. Welke voorbeelden zijn er van (kunst-educatieve) projecten en methoden om de discussie over het schoonheidsideaal te voeren met meisjes van 12 tot en met 17 jaar?

Deze deelvraag zal ik behandelen in hoofdstuk 3. Omdat er echter minder kunst-educatieve projecten bestaan voor deze leeftijdscategorie dan ik vooraf had verwacht, heb ik ook enkele kunstprojecten behandeld. Zo worden er verschillende voorbeelden gegeven uit bijvoorbeeld het theaterveld en uit de fotografie.

3. Wat is de behoefte van de meiden van Meidenwerk op het gebied van het schoonheidsideaal?

In deze deelvraag (hoofdstuk 4) zal ik de resultaten behandelen van de enquête die ik heb afgenomen bij de meiden van meidenwerk. Ik heb ze uiteenlopende vragen gesteld over het uiterlijk, ervaringen en behoeften. Hoe ik de enquête, met de daarbij horende keuzes, heb opgesteld, zal ik in het begin van dit hoofdstuk behandelen. Er zaten vrij heftige resultaten bij. Zo bleek bijvoorbeeld dat elke deelnemster vervelende ervaringen kent met oordelen over het uiterlijk en werden veel wel eens gepest over hun uiterlijk.

De uitkomsten van de bovenstaande deelvragen heb ik gebruikt voor het ontwerp van mijn eigen project. In hoofdstuk 5 zal ik het idee en het proces van dit project beschrijven. Tot slot zal ik het eindproduct en de daarbij horende testmomenten behandelen.

HOOFDSTUK 2– HIGHLIGHTER & BRONZER

Nu is het tijd om het gezicht te shapen door middel van schaduw en lichtvlakken. Je kunt hiermee eigenlijk de gehele gezichtsvorm veranderen. Is bijvoorbeeld een dunnere neus gewenst? Doe dan aan de zijkanten van de neus meer bronzer en een beetje highlighter op het midden.

*Is het fijn om over deze mogelijkheid van vervorming te beschikken? Dat zoek ik uit in de volgende deelvraag; **‘Welke gevolgen heeft het hedendaagse schoonheidsideaal voor jonge vrouwen?’***

2.1 Het schoonheidsideaal van nu

Van baljurken tot aan de skinnyjeans en van hoge pruiken tot aan de wavy-mermaid-look. Het schoonheidsideaal is er altijd al geweest en heeft een geheel eigen geschiedenis. In deze geschiedenis gaat het van het ene uiterste, naar het andere uiterste. Zo was het in de jaren 80 bijvoorbeeld helemaal in om zoveel mogelijk kleur te gebruiken in de haren, kleding en make-up en was juist less is more het statement van de jaren 90 (Volkskrant, 2021). Vandaag de dag wordt het schoonheidsideaal als volgt beschreven:

“Een gezicht waarop hoogglans en fluwelen matheid elkaar perfect afwisselen en waarvan de jukbeenderen zijn geaccentueerd als waren zijn gebeeldhouwd. Een neus die een neusje lijkt, vanwege de manier waarop hij is bewerkt met licht en schaduw. Bontgekleurde oogleden, omzoomd door lange (valse) wimpers en daarboven twee flinke wenkbrauwen waarbij geen haartje uit het gareel groeit. Tot slot een zwoele, tot enorme proporties opgezwollen mond, voorzien van beige-bruine of rode matte lipstick. “ (Volkskrant, 2021).

Maakbaar

Wat op valt aan het bovenstaande schoonheidsideaal, is dat alles zo beschreven is alsof het schoonheidsideaal maakbaar is. Valse wimpers kan iedereen opplakken, de neus kan je vormgeven door een laag make-up, de lippen kunnen voller gemaakt worden door óf een lipfiller óf een lipliner. Dit is nieuw vergeleken met de andere schoonheidsidealen in de geschiedenis, waar make-up merendeels niet geaccepteerd werd. Zo was make-up in de middeleeuwen uit den boze, dit zagen ze namelijk als een zonde voor het geloof (Karelas, 2011). In de renaissance werd make-up al wat meer gedragen, echter alleen door de rijke dames. Zij poederden het gezicht wit, wat stond voor welvaart; zij hoefden namelijk niet te werken in de brandende zon. Make-up werd pas meer gebruikelijk door de feministen rond het jaar 1900. Zij zagen dit als een manier van zelfexpressie en identiteitsuiting. In de tientallen jaren hierna is de make-up industrie enorm gegroeid; de modellen namen de catwalk over, modebladen stonden vol met beauty producten en op televisie waren de mooiste filmsterren te zien. Ook de standaard huisvrouw voelde de behoefte om hieraan mee te doen. Bovendien was dit vrijwel noodzakelijk; er waren immers heel veel mannen gesneuveld door de oorlog. De vrouw moest er voor deze kleine markt zo aantrekkelijk mogelijk uitzien. Mede door de benoemde factoren, gingen vrouwen er alles aan doen om er geweldig uit te zien; getekende wenkbrauwen, een mooie gladde huid, donkere wimpers, volle rode lippen, blush etc. (Karelas, 2011). Na verschillende stijlen, periodes

en uitingen, is het schoonheidsideaal gevormd naar hoe het nu is; een perfectie die te maken is. Deze maakbaarheid gaat tegenwoordig veelal gepaard met onnatuurlijkheid (Tulinski, 2017). Toen ik het schoonheidsideaal van tegenwoordig eens goed onder de loep nam, heb ik enkele minuten vol verbazing naar het lichaam van Kim Kardashian gekeken (afbeelding 1). Hoe is dit überhaupt mogelijk? De brede heupen, de smalle taille en de grote borsten. Hoe kunnen de 'vetjes' precies op de goede lichaamsdelen komen en blijft haar buik toch zo plat? Deze maakbaarheid gaat daarmee gepaard met een soort onnatuurlijk effect. Hoe heeft het schoonheidsideaal zover kunnen komen?

Afbeelding 1, Kim Kardashian
(The Sun UK, 2020)

De Barbiepop

De ontstaansgeschiedenis van het ietwat onrealistische lichaam is mede te herleiden naar de introductie van de Barbiepop in 1959 (Tulinski, 2017). Ruth Handler, de ontwerper van Barbie, wilde jonge meisjes laten zien dat ze alles konden worden, wat ze maar wilden. Op een veilige manier zouden meisjes bepaalde rollen met de Barbiepop kunnen aannemen en tijdens het spelen voorzichtig met deze rollen kunnen experimenteren voor later. Dit klonk natuurlijk mooi, echter is het tegenovergestelde gebeurd. Barbie werd het perfecte beeld van hoe iemand moest zijn in die tijd. Meisjes gingen zichzelf continu vergelijken met de pop. En dit terwijl de Barbie helemaal geen realistische reproductie is van een

HOW WOULD A REAL WOMAN LOOK WITH BARBIE'S PROPORTIONS?

vrouw. Zo was het daadwerkelijke leven helemaal niet zo makkelijk als dat van de pop (vaak rijdend in een cabrio en slapend in een villa). Maar ook het uiterlijk was niet haalbaar. Haar middel was namelijk nog dunner dan haar hoofd en haar benen veel te lang voor haar lichaam (afbeelding 2). In plaats van dat de meisjes hun best zouden doen om zichzelf te ontplooiën tot de vrouw die ze wilden worden, kregen ze standaard het gevoel dat ze aan het

Afbeelding 2, Een echte Barbiepop (BBC News, 2009)

falen waren. Want wie voldeed er ooit aan het beeld van Barbie, of terwijl, de perfecte vrouw? Gelukkig hadden de vrouwen elkaar nog in die tijd, want rond 1960 was de maakbaarheid nog lang niet zo gevorderd als dat het tegenwoordig is. Dat betekende dat het vergelijken alleen nog met een pop gebeurde en niet met real-life Barbies (Tulinski, 2017).

Onrealistisch beeld wordt realiteit

En dan komen we bij het probleem van de hedendaagse tijd. Tegenwoordig is het creëren van dit Barbie figuur dus wel mogelijk door make-up en plastische chirurgie. Hierdoor zien de vele sterren en influencers (die veel geld hebben) er daadwerkelijk uit als een Barbie. Een doorgaans tiener krijgt deze beelden mee, er zijn namelijk continue verwijzingen naar het Barbiebeeld in de realiteit. Een voorbeeld zijn de dunne, bijna Barbie vormige, paspoppen in de winkels. Of de ster Nicky Minaj die zichzelf Barbie noemt, door haar grote borsten, smalle taille en brede heupen. Vervolgens is zij model voor het make-up merk MAC en andere grote namen. De boodschap is simpel; koop mijn producten en ook jij lijkt op Barbie, de perfecte vrouw (Tulinski, 2017).

2.2 De gevolgen

Tegenwoordig gaat het perfectioneren van het uiterlijk dus makkelijker en sneller en wordt het ook steeds normaler. Maar heeft dit ook gevolgen voor de vrouw van nu? Hoe gaat de vrouw hiermee om? Voelen zij niet een bepaalde druk om ook perfect te zijn? Verschillende artikelen en boeken gaan in op deze problematiek en de bijkomende gevolgen, de belangrijkste gevolgen zal ik behandelen.

Stereotype

Door onder andere Instagram, Facebook en TikTok, wordt de consument overspoeld met plaatjes van de perfecte vrouw. De lichamen totaal uit proportie, door plastische chirurgie of photoshop. Je hoort er eigenlijk niet meer bij, wanneer je niet aan dit plaatje voldoet (Reinhard, 2010). De vrouw wordt door social media dan ook steeds vaker geobjectiveerd (Caso, 2020). Dit houdt in dat de vrouw niet meer als een persoon wordt behandeld, maar enkel als 'een lichaam' wordt beoordeeld. Val je binnen het hedendaagse schoonheidsideaal? Dan ben je vast ook leuk en heb je heel je leven op orde. Vrouwen zijn zich bewust van deze oordelen en houden het zelf in stand; alleen de mooiste plaatjes, inclusief filter, komen online.

Deze objectivatie gebeurt niet alleen op social media, maar ook in gebeurtenissen in het dagelijks leven. Er wordt vaak op basis van het uiterlijk al een bepaalde mening gevormd (Caso, 2020). Zo is er een algemene vuistregel over het feit dat mooi vrijwel altijd als goed wordt ervaren en lelijk als slecht. Denk bijvoorbeeld aan Disney, waarbij de prinsessen als prachtige vrouwen worden afgebeeld

en de slechteriken juist vaak als lelijk en oud (Reinhard, 2013). Dit klinkt natuurlijk erg zwart/wit, en als een typisch voorbeeld voor de filmindustrie, maar toch gebeurt ditzelfde fenomeen ook in de realiteit. Zo wordt in het psychologisch blad 'Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology' schoonheid gekoppeld aan succes. In dit artikel worden verschillende onderzoeken aangehaald, die concluderen dat knappe vrouwen daadwerkelijk als beter worden beschouwd in de samenleving, ten opzichte van minder mooie vrouwen. Hierdoor hebben ze al een streepje voor bij bijvoorbeeld sollicitatiegesprekken en zullen zij sneller de baan krijgen ten opzichte van de kandidaat met eenzelfde werkervaring, maar met een minder knap uiterlijk. Het blijkt dat knappe vrouwen inderdaad over het algemeen een betere baan bezitten en meer sociale contacten hebben (Mares, 2010). (On)bewust wordt er dus een voorkeur gegeven aan knappe vrouwen. Een vorm van racisme?

Vooroordelen

Om dit onderwerp verder te doorgronden, is er door het blad 'International Journal of Consumer Studies' een onderzoek gedaan onder jongeren en vooroordelen over het uiterlijk. De resultaten geven een antwoord op de vraag of dit vanaf jongs af aan al in het systeem (het handelen) van de mens zit. Tijdens het onderzoek kregen de meiden de opdracht om twee tekeningen te maken; één tekening van iemand met make-up en één tekening van iemand zonder make-up. En wat bleek? De meisjes met make-up werden met een jurk getekend, erg vrouwelijk, met lange wimpers. De jongeren zonder make-up werden getekend met sproeten, vaak met mannelijke kleding. Ook werd er aan de meiden gevraagd om er bepaalde woorden bij te schrijven, waaraan je moest denken bij de kinderen met of zonder make-up. Ook hierin werden de vooroordelen bevestigd. Bij de meiden met make-up werden veelal woorden gebruikt als gelukkig, populair en knap. De meiden zonder make-up zouden minder knap zijn (sommige gebruikten zelfs de term 'lelijk'), niet populair, sportief en ongelukkig (Thyne, 2016).

Voorgaande bronnen stelden dat knappe mensen vaak als aardig en perfect worden bestempeld. In dit onderzoek kwam echter het tegenovergestelde naar voren; knappe en populaire meiden werden juist vaker als 'onaardig' en 'dom' bestempeld. Zij moeten het hebben van de beauty en populariteit in de samenleving. Het artikel haalt hierbij als voorbeeld de film 'Mean Girls' aan, waarbij de populaire meiden tegelijkertijd de meest gehate personen van de school zijn. Ze zijn gemeen en dom. Vooral de blonde hoofdrolspeelster wordt in de film als een lachertje weggezet; ze snapt letterlijk niks en kan het weer voorspellen aan de hand van haar borsten (Thyne, 2016). Maar denk ook alleen al aan de moppen over 'een dom blondje'.

Ben je mooi? Dan ben je dus volgens anderen óf heel dom (Thyne, 2016), of je hebt een perfect leven, net zoals je uiterlijk perfect is (Mares, 2010). Het zit in de mens om te oordelen op het eerste gezicht, dit gebeurt onbewust en automatisch. Maar we moeten hier toch bewuster meer omgaan, want de vooroordelen kloppen vaak niet en kunnen als pijnlijk worden ervaren. Zo zou je bijvoorbeeld verwachten dat knappe vrouwen daadwerkelijk gelukkiger zouden zijn. Iedereen heeft immers dat vooroordeel klaarliggen. Echter is het tegenovergestelde waar; uit het onderzoek blijkt dat de vrouwen die door de omgeving als knap worden ervaren, juist vaak degene zijn met een laag zelfbeeld. Het blijkt namelijk, dat knappe vrouwen het gevoel hebben dat ze zichzelf continue moeten bewijzen. Daarnaast vergelijken ze zich vaak met anderen (Mares, 2010).

Toen ik de uitkomsten van de onderzoeken bestudeerde, had ik heel vaak een moment van; “Oh ja... Dit is echt zo.” Eigenlijk ligt het allemaal vrij voor de hand wanneer je erop gewezen wordt. Maar het gebeurt zoveel onbewust en al vanaf kleins af aan, dat de onderverdeling van stereotypes genormaliseerd is. Ik herken de bevindingen ook uit persoonlijke ervaringen. Wanneer ik een jongen vertelde dat ik op de universiteit zat, werd ik vaak uitgelachen. “Nu even serieus”, kreeg ik dan te horen. Want ja, ik had blond haar, droeg make-up... Ik kon toch niet slim zijn? Dat paste niet in het stereotype beeld. Echter herken ik de andere kant ook; wanneer ik vertelde dat ik bijvoorbeeld wat problemen had thuis, waren mensen heel erg verbaasd. “Huh, jij? Ik dacht dat alles zo perfect bij jou ging, je ziet er altijd zo verzorgd en opgewekt uit!” Het zijn voor anderen kleine opmerkingen, maar voor mij hadden ze een grote impact.

Mentale aandoeningen

Uit het grootschalige onderzoek van Dove waar ik eerder over schreef, kwam naar voren dat bijna elke scholier last had van een gebrek aan zelfvertrouwen over het uiterlijk. Zo is angst over het uiterlijk gekoppeld aan een lager concentratievermogen. Ook is bewezen dat scholieren met een laag zelfbeeld, minder actief deelnemen in de klas. Dit resulteert in slechtere cijfers en resultaten. Daarnaast toont het onderzoek dat 8 op de 10 meisjes belangrijke, dagelijkse activiteiten missen, omdat ze zich zorgen maken over hun uiterlijk. Hierdoor spreken ze bijvoorbeeld minder af met vrienden. Zelfs maar 4 procent van de vrouwen over de wereld vindt zichzelf daadwerkelijk mooi en knap (Dove, 2016).

Het blijft echter niet alleen bij een gevoel van ‘minder zijn’. Zo zijn er nog nooit zoveel gevallen van eetstoornissen en zelfbeschadiging geweest als nu. Zoals eerder beschreven, is er een soort ongeschreven regel dat dun zijn, beter en mooier is. Om dit doel te bereiken, kunnen de jongeren erg ver gaan door bijvoorbeeld een vinger in de keel te doen of niks meer te eten. En wanneer dit niet lukt, voelt het als falen, met soms zelfbeschadiging tot gevolg (Caso, 2020). Ook uit onderzoek van Instagram en Facebook zelf, komt naar voren dat veel meiden een laag zelfbeeld hebben en dat bij één

op de drie vrouwen, Instagram dit probleem nóg vele malen erger maakt. Zij geven Instagram de schuld van toenemende gevoelens van onrust, angst en depressie. Ze zijn zichzelf onaantrekkelijk of 'niet goed genoeg' gaan voelen door de app. Dit kon zelfs gepaard gaan met suïcidale gedachten (Volkskrant, 2019).

Plastische chirurgie

"Everywhere we look we're sold the promise that if you're beautiful, your life will be better; more money, more status, ever-lasting happiness" (Thyne,2016)

De knappe vrouwen op social media hebben de mooiste spullen, maken de mooiste reizen en staan er altijd met een prachtige lach (inclusief perfect witte tanden) op. Het gevolg is, is dat vrouwen ervanuit gaan dat wanneer zij mooier zijn, zij ook gelukkiger zullen worden. Wanneer je je niet mooi voelt, voelt plastische chirurgie natuurlijk als een perfecte uitkomst. Echter gaat het bij plastische chirurgie net als bij het kopen van kleding en andere materialistische dingen; er ontstaat een tijdelijk geluk (Reinhard,2014). Na het kopen van een jurkje of het vullen van de lippen, zijn er altijd weer nieuwe dingen die gekocht of veranderd moeten worden. Hierover is Reinhard duidelijk; dit is intens zonde! Omdat botox (net als uiterlijk) maar tijdelijk is, kunnen we volgens haar beter focussen op ons innerlijk, zoals kennis en ervaringen. Het innerlijke geluk is immers tijdloos. Niet alleen zorgt plastische chirurgie voor dit negatieve, mentale 'spel', waarbij het nooit genoeg is, het is volgens Reinhard ook tijdverspilling omdat iedereen op elkaar gaat lijken. De identiteit gaat verloren, omdat we zo gefocust zijn om er hetzelfde uit te zien. Het uiterlijk en innerlijk van mensen horen verschillend te zijn en niet zoals de typische klonen van tegenwoordig. Het is een eindeloze cirkel en plastische chirurgie maakt dit niet veel beter. Omdat er steeds meer vrouwen plastische chirurgie gebruiken, wordt de kloof alleen maar groter met de vrouwen die dit niet doen. En de druk hoger om het wel te doen. Het is voor de vrouw steeds moeilijker om het uiterlijk en daarbij de veroudering van het uiterlijk, te accepteren. Maar als vrouwen hier tegenwoordig zoveel moeite mee hebben, wat is dan de boodschap voor de nieuwe generatie? Zij vinden dit ook steeds normaler en beginnen steeds jonger met bijvoorbeeld lipfillers. Kinderen op basisscholen worden gepest, omdat ze er niet zo uit zien 'zoals het hoort'. In Amerika ging dit zo ver, dat er zelfs het 'little babyface foundation' is opgericht; een organisatie voor kinderen met weinig geld die geboren zijn met bijvoorbeeld een hazenlip. Zij bieden dan gratis plastische chirurgie aan. Naar hun eigen zeggen, kunnen ze namelijk de pesters en het beeld niet veranderen, maar het gezicht van de gepeste kinderen wel (Karelas, 2011). Maar eigenlijk is dit toch te zot voor woorden?

Gevaarlijke ingrepen

Steeds jonger mooi willen zijn, maar ondertussen nooit het geluk in jezelf vinden. Naast deze mentale gevolgen van het vele gebruik van cosmetica en de normalisatie van plastische chirurgie, heeft plastische chirurgie ook daadwerkelijke fysieke gevolgen. Zo onderzocht Dionne Slagter in de documentaire 'Moordtieten' de gevolgen van borstvergrotingen. In de documentaire is te zien hoe gevaarlijk de silicone zakjes zijn, die bij een borstvergroting in de borsten worden geplaatst. Na een tijdje gaan de zakjes als het ware openscheuren en komt het silicone vrij in de rest van het lichaam. Vrouwen konden hier ziek, moe en vergeetachtig van worden. Er is nog vrij weinig over bekend, maar gevaarlijk is het zeker. Even een side note: Dionne heeft zelf een borstvergroting gedaan, ook zij had te veel silicone in haar lichaam. Echter heeft ze na dit onderzoek aan het einde van de documentaire toch weer nieuwe silicone zakjes laten plaatsen. Ze was er nog niet klaar voor om "tietloos en minder mooi door het leven te gaan".

Niet alleen bij borstvergrotingen gaat het mis. Verschillende vrouwen zijn zelfs overleden aan bepaalde ingrepen. Uit cijfers van de Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie (NVPC, 2021) blijkt dat ruim 80 procent van de plastisch chirurgen maandelijks wordt geconfronteerd met patiënten met ernstige complicaties als gevolg van ondeskundig handelen of fouten door cosmetisch basisartsen. Zij hebben dan ook de noodkreet gelost om hier toch echt iets aan te doen.

2.3 Conclusie

Het is schrikbarend wat een impact het schoonheidsideaal heeft op jongvolwassenen. Eigenlijk hebben wij ons hele denksysteem ingericht op het (onbewust) beoordelen en veroordelen over het uiterlijk. Ook jonge vrouwen voelen aan dat zij niet worden beoordeeld op het innerlijk, maar dat er steeds meer en erger wordt beoordeeld op het uiterlijk. Wanneer je niet aan de richtlijnen van het schoonheidsideaal voldoet, zal je vast ook minder goed presteren in de maatschappij. Jonge meiden krijgen dit beeld ingeprint door de samenleving en vooral door social media. Met mentale aandoeningen, plastische chirurgie, pesten en veel negatieve energie als gevolg.

Ik ben benieuwd of deze resultaten ook een rol spelen bij het gevoel van de meisjes van meidenwerk. Daarom zal ik in mijn interview vragen voor deelvraag 3, de punten over onzekerheid, vergelijken, social media en veroordelen ook meenemen.

HOOFDSTUK 3– OOGSCHADUW

Laten we verdergaan met de ogen. Zin in blauw? Of juist neutraal roze? Met een kwastje is de poeder aan te brengen op het ooglid. De keuze is reuze met de vele oogschaduw paletten.

*Is er ook zoveel keuze in bestaande projecten over het schoonheidsideaal? Dit wordt besproken tijdens de deelvraag; **‘Welke voorbeelden zijn er van (kunst-educatieve) projecten en methoden om de discussie over het schoonheidsideaal te voeren met meisjes van 12 tot en met 17 jaar?’***

Nadat ik wist hoeveel impact het schoonheidsideaal op jongeren had, was ik erg benieuwd naar al bestaande projecten die dit onderwerp belichten. Uit de literatuur blijkt immers hoe belangrijk het is om over dit onderwerp in gesprek te gaan. Echter viel me de hoeveelheid aan lesmateriaal over dit onderwerp tegen. Om mijn kader toch ietwat te vergroten, heb ik daarom ook gebruik gemaakt van voorbeelden uit verschillende kunstdisciplines. Juist omdat ik nog geen invulling gegeven heb aan het eindproduct, denk ik dat het goed is om een zo breed mogelijk scala te hebben aan voorbeelden. Zo heb ik als het ware een bibliotheek aan inspiratie, wat ik kan gebruiken voor mijn eigen ontwerp.

3.1 Educatieve projecten

Dove

Het project van Dove uit 2016 heb ik al verschillende keren aangehaald in dit onderzoek en is heel belangrijk geweest ter achtergrondinformatie. Nergens heb ik zo'n duidelijk overzicht kunnen vinden met de resultaten over dit onderwerp dan hier. Zoals eerder te lezen, zijn de resultaten schrikbarend. Ook voor het bedrijf Dove een teken dat er actie moest worden ondernomen. *“Dove gelooft dat schoonheid een bron van inspiratie en zelfvertrouwen moet zijn en niet een reden voor onzekerheid. Wij willen de kinderen van nu helpen zich zekerder te voelen over hun uiterlijk. Wanneer hun gevoel voor eigenwaarde verbetert, kunnen ze het beste uit zichzelf halen.”* (Dove, 2016). Deze visie heeft Dove in praktijk gebracht en het Dove Self-Esteem project opgericht. Binnen dit project werken ze samen met toonaangevende experts op het gebied van lichaamsbeeld en ontwikkeling. Hierbij hebben ze verschillende programma's gemaakt, deze zijn getoetst en effectief gebleken. Ze hebben met hun cursussen en lessen over zelfvertrouwen al meer dan 20 miljoen jongeren bereikt. Het lesmateriaal dat ze aanbieden is gericht op ouders, mentoren, leerkrachten en jongerenwerkers en het geeft handvatten om jongeren te begeleiden op weg naar een beter zelfbeeld. Alle programmaonderdelen kunnen gratis gedownload worden (een download link heb ik toegevoegd aan de literatuurlijst). Als docent kun je bijvoorbeeld een les van een uur downloaden, waarbij je verschillende documenten krijgt; een PowerPointpresentatie, een handleiding en een werkblad voor de leerlingen (afbeelding 3 is een voorbeeld foto van zo'n werkblad). Ik heb alle programma's bestudeerd en heb hier waardevolle elementen uit kunnen halen. Zo maakt Dove veel gebruik van groepsdiscussies, waarbij iedereen aan het woord komt. Ik denk dat dit een belangrijk element is voor het onderwerp; iedereen heeft eigen (negatieve) ervaringen en wanneer iedereen deze deelt, komt het besef dat je niet de enige bent die het zo ervaart. Wat bleek uit de literatuurstudie is dat meiden zich veel vergelijken met anderen. Een simpel besef moment dat iedereen dit doet kan dan al een eyeopener zijn. Ik vind dat de les spannend

in elkaar zit en er zijn veel verschillende werkvormen gebruikt (video, discussie, werkbladen, een soort persoonlijk dagboekje etc.). Al doende leren ze over het feit dat het schoonheidsideaal van vandaag de dag helemaal niet meer realistisch is. De spelende manier van leren en het in contact komen met het onderwerp, is iets dat mij interesseert. En toch hoop ik dit element naar een hoger ideaal te voeren. Want ik denk dat het voor veel leerlingen alsnog als een 'typische' les aanvoelt, door de werkbladen en verplichte discussies. Mij lijkt het juist interessant om iets te vinden waar de leerlingen vrijwillig aan mee willen doen en waar het proces op een natuurlijke manier verloopt. Ik denk dat de kunst daar een belangrijke factor in kan zijn en dat is dan ook waar ik naar opzoek ga; een spelende kunstvorm bij dit onderwerp. Technieken die Dove gebruikt, kunnen wel bijdragen aan meer diepgang. Een combinatie dus.

Name:

Confident Me / Single Session / Worksheet

Set a personal goal

Work by yourself.

One action I will take as a result of what I learned today about appearance ideals and professional media is...

I will complete this action by

 / /

Feeling stuck?

Think about what will help you challenge the pressure you and your friends feel to look a certain way. Try to choose a simple action that is easy to achieve.

Pressure to look a certain way comes from the world around us.

It's important to remember that images of people we see in all types of media aren't always real.

It's unfair to compare ourselves to these images.

I will take these steps (at least two) to complete my goal...

Afbeelding 3, een voorbeeld werkblad uit het self-esteem project (Dove, 2016)

3.2 Beeldende projecten

Fotografie

Dit was de enige discipline waarbij de zoektocht naar het schoonheidsideaal soepel verliep. Internet staat vol met fotografen die het onderwerp 'schoonheidsideaal' behandelen. Voorbeelden zijn Bruno Metra, David LaChapelle, Lawrence Jeanson, Jeon Bora en Cindy Sherman. Fotografie is dan ook een perfecte vorm om het onderwerp aan te kaarten; het onderwerp komt immers vooral via dit medium bij de toeschouwer. Bladen staan vol met foto's van modellen met een egale huid en mooie lippen. Er wordt door de fotografen een reactie gegeven op dit fenomeen, door gebruik te maken van hetzelfde medium. Zo heeft Davide Bellocchio make-up hoofden op de foto gezet, die in een (vlees-) verpakking zitten (afbeelding 4). Een sneer naar de beauty industrie; alles is maakbaar en als het ware te koop als massaproductie (Fresh meat market, 2019).

Een ander voorbeeld is de serie van Paola Kudacki, genaamd *Plasticity*. Waarbij verschillende modellen zijn ingewikkeld in folie of plakband (afbeelding 5), waarmee Kudacki ons streven naar de perfectie bevraagt. Waarom moet de huid zo strak en egaal zijn? De foto's zijn van zowel gezichten als van lichamen. De strakke tape geven een benauwend gevoel. De serie laat zien hoe bekrompen het schoonheidsideaal is in de moderne mediacultuur, want enkel dun ben je mooi. De modellen willen in de serie vluchten uit de nylon folie, maar tevergeefs. Kudacki zegt hiermee dat het model op zoek is naar haar echte identiteit en bevraagt de definitie van schoonheid. Het is een sneer naar het neppe beeld van de fashion industrie (Kudacki, 2020). Dit is eigenlijk een verbeelding van de filosofische theorie van Reinhard, besproken in het tweede hoofdstuk; laten we meer focussen op ons innerlijk dan ons uiterlijk. We moeten meer werken aan onze identiteit, deze is immers tijdloos (Reinhard, 2016).

Tot slot, het voorbeeld van kunstenaar Jessica Ledwich, die een serie heeft gemaakt met ietwat lugubere foto's. Ze confronteert hiermee de hedendaagse schoonheidsidealen die worden opgelegd aan de vrouw. De serie, *Mostrous Feminine (2021)*, bestaat uit duistere scènes die de toeschouwer aan het denken zetten. Wanneer gaat iemand te ver met het bewerken van zijn/haar lichaam? Slaat het schoonheidsideaal niet veel te veel door? Dit zijn allemaal vragen die je jezelf stelt bij het zien van bijvoorbeeld afbeelding 6, waar een model haar benen scheert met een Bosch machine. Door de rode plek op haar been, voel je de frustratie en pijn van het model. Andere afbeeldingen van de serie gaan bijvoorbeeld over vrouwen die liposuctie ondergaan, waarbij een bloederig tafereel te zien is. Of zie je een model rusten in een Chanel-kist, een ongemakkelijke reminder aan de druk die op de moderne

vrouw wordt uitgeoefend. Elke foto, sadistisch maar boeiend, raakt precies het spanningsveld en onthult de idealisering van vrouwen en de angstaanjagende gevolgen ervan.

Afbeelding 4
Fresh meat market
D. Bellocchio, 2019

Afbeelding 5
Plasticity
Paola kudacki, 2020

Afbeelding 6
Mostrous Feminine
Jessica Ledwich, 2021

Ik vind fotografie een sterk medium voor het maken van een statement. De voorbeelden zijn allemaal overtuigend; we moeten iets doen tegen het doorgeslagen schoonheidsideaal. De ongemakkelijkheid van de foto's is direct voelbaar door de toeschouwer. Ik kan me voorstellen dat een foto project goed zou kunnen werken met de meiden, om zelf een serie te ontwerpen, of als uitgangspunt voor een discussie.

Theater

Het NTjong is onderdeel van het Nationale Toneel en maakt producties voor kinderen en jongeren. Zo ook het theaterstuk *In mijn hoofd ben ik een dun meisje* (2016), een performance over het ongegeneerde verlangen naar schoonheid en de worsteling met je (puber) lichaam (afbeelding 7). De voorstelling wil aan de jongeren (12 +) vertellen dat ze van zichzelf moeten houden zoals ze zijn, en zich niet moeten laten leiden door een onhaalbaar ideaalbeeld. Deze boodschap wordt duidelijk gemaakt door de vijf actrices die satirische, humoristische, ongemakkelijke en vreemde scènes met elkaar afwisselen. Zo blaast een föhn opeens de lange Barbie ledematen weg van één actrice, waardoor ze nog maar 1,25 meter groot is. Ergens halverwege verschijnt een ander in een mannenonderbroek waar ze een bol sokken in duwt. Moet die links, rechts of middenvoor liggen? De derde actrice gooit glacékoeken en marshmallows in de blender en maakt hiervan een roze smoothie die ze rechtstreeks uit de blender opdrinkt en uitkotst. De twee andere actrices rappen 'ik hoef niet te leven als een lelijk wijf, het leven is maakbaar, net als mijn lijf'. Alle onzekerheden die er maar te bedenken zijn, over vooral het meisjesuiterlijk, worden uitvergroot tot excentrieke proporties. Door de vele verschillende scènes wordt de lugubere beladenheid rondom anorexia en andere ondermijnende puberzelfbeelden

verrassend belicht. Ze dragen langharige pruiken, glitterjurken of juist dik-maak-pakken over hun in huidkleurige panty's gepropte lichamen. Deze kostuums werken goed bij het stuk; de dames zijn even lelijk als mooi, even brutaal als zichzelf. Daardoor wordt de kleine schreeuw om waardering die onder al het uiterlijke vertoon schuilgaat, vooral visueel invoelbaar (Theaterkrant, 2016). Ik denk dat dit een geweldige manier is om de doelgroep te benaderen. De doelgroep vanaf 12 jaar die vaak denkt: "Oh.. saai"! Maar zelfs zij zullen de shockerende gebeurtenissen tijdens het stuk niet saai vinden. Dit bedoel ik met iets leren zonder dat je je er bewust van bent dat je iets leert, geweldig!

Afbeelding 7, *In mijn hoofd ben ik een dun meisje*, NTJong, 2016

Fashion

Tot slot heb ik interessante voorbeelden gevonden in de fashion industrie. Ik ga twee voorbeelden behandelen. Allereerst de fashion designer Caroline Wenting. Zij haalt haar inspiratie voor de modecollectie 'Play Nice Weather (2018)' vooral uit de illusie van de perfecte levens die we op social-media zien (afbeelding 8). Net als Reinhard stelt Wenting dat er enkel positieve momenten worden gedeeld op social media en dat alles perfect lijkt te zijn. Iedereen die dingen post is vaak gelukkig, succesvol en beeldschon. De confrontatie met deze perfecte levens maakt ons er pijnlijk van bewust dat ons echte leven niet zo perfect is. De collectie verbeeldt dit gevoel van 'alles moet perfect zijn'. De

Afbeelding 8, *Play Nice Weather*, Caroline Wenting, 2018

kledingstukken lijken zorgvuldig gekozen en zien er uit als een jurk die zo op de catwalk kan verschijnen. De heldere kleuren stralen vrolijkheid uit. Als je beter kijkt vallen er ook andere dingen op, zo lijkt toch niet alles perfect te zijn. Er is geen symmetrie te ontdekken. Een kraagje in een contrasterende stof zit scheef. Een mouw is niet functioneel maar hangt los langs het lichaam (Nuwelle, 2018).

Afbeelding 9, *Scary Beautiful*, Leanie van der Vyver, 2012

Het tweede voorbeeld, is het werk van Leanie van der Vyver, genaamd 'Scary Beautiful', uit 2012 (afbeelding 9). Zij stelt zichzelf een simpele vraag, namelijk: waarom dragen wij hakken? Van der Vyver stelt dat hakken helemaal niet handig of comfortabel zijn. De hak is volgens haar dus een accessoire en daarom overbodig (cargocollective, 2012). En dat terwijl een hak grote impact kan hebben; de hak zorgt er immers voor dat de gehele houding van het lichaam veranderd. Van der Vyver geeft met haar werk kritiek op onze huidige standaarden in schoonheidsidealen die in uiting komen in het dragen van hakken. Want waarom dragen we eigenlijk zulke onhandige dingen? Ze neemt de traditionele hak als uitgangspunt en zoekt hier de grenzen in op. Dit werk is luguber (door het verleggen van de grenzen) en is tegelijkertijd mooi. Je voelt de pijn van de voeten, maar blijft er toch naar kijken.

3.3 Conclusie

Tijdens het maken van deze deelvraag, had ik de eerste bijeenkomst met de meiden net gehad. Ik wist hoe creatief ze waren; ze houden van dingen maken, kleding ontwerpen en vinden het tof om met statements te werken (hierover meer in de komende hoofdstukken). Ik vind de voorbeelden dan ook perfect passen bij mijn doelgroep; ik zie de meiden alle projecten zo zelf doen. Ik hoop dat ik ook zo'n soort concept kan vinden, waar de meiden blij van worden. Iets waar ze vrijwillig aan gaan werken. Ik ben daarom ontzettend blij met de combinatie met kunst; dit creatieve aspect spreekt de meiden aan en past helemaal bij mijn onderwerp. Wel wil ik de mix maken met elementen uit het educatieve Dove project. Ik denk namelijk dat dit voor meer diepgang kan zorgen en een waardevolle toevoeging kan zijn op de ontwikkeling van de meiden zelf. Ik ga daarom opzoek naar een combinatie tussen beide.

HOOFDSTUK 4– LIPLINER EN LIPPENSTIFT

Even van de ogen naar de lippen, want het is tijd voor een lipliner en een lippenstift. Ook hierin is veel keuze. Donker of licht? Een knalkleur of een nude? Mat of gloss? In ieder geval wordt er met een lipliner een randje om de lip heen gezet, zo blijft de lippenstift langer zitten en lijken de lippen voller. Daarna kan er lippenstift op de lippen gedaan worden. Elke wens is mogelijk.

*In deze deelvraag onderzoek ik de wensen van de meiden van Meidenwerk; **‘Wat is de behoefte van de meiden van Meidenwerk op het gebied van schoonheidsidealen?’***

4.1 Methode

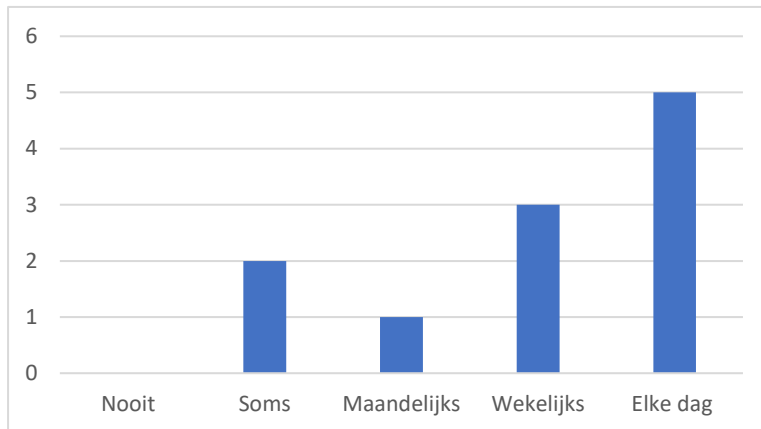
Om hierachter te komen, heb ik een enquête opgesteld (bijlage 1). 11 meiden die op het moment van afname aanwezig waren bij Cement, hebben deelgenomen aan deze enquête. Ik heb gebruik gemaakt van zowel open als gesloten vragen. Ik heb voor beide vormen gekozen, omdat de open vragen zorgen voor meer uitgebreide antwoorden en de gesloten vragen zorgen daarentegen juist voor verduidelijking en meetbaarheid. Ik heb de enquête opgesteld in verschillende categorieën, elk belangrijk voor dit onderwerp. Vooral de laatste vraag was doorslaggevend voor de volgende stap; hier vraag ik immers naar de behoeftes van de meiden over deze problematiek.

Ik kwam natuurlijk niet gelijk met de deur in huis vallen met de enquête. Als introductie van het onderwerp, had ik een tiental foto's op A4 formaat meegenomen. Hierop stonden bekende vrouwen die helemaal in het plaatje van het hedendaagse schoonheidsideaal passen, denk aan Kim Kardashian en Ariana Grande. Daarnaast waren er ook foto's van vrouwen waar juist veel kritiek over het uiterlijk over is, bijvoorbeeld Nikkie de Jager (altijd heel veel make-up, vrij fors en transgender). Ik heb deze foto's over de tafel verspreid en begon ik met de vraag wie zij het mooiste vonden van de foto's. De meiden kwamen gelijk los en pakten direct een favoriete foto er tussenuit. "Waarom kies je deze?" Waarop een meisje zei: "Ja, kijk dan! Iedereen wil toch op haar lijken?" Door al enkele gesprekken te hebben gevoerd over dit onderwerp, was de enquête daarna een mooie overgang voor diepgang en individuele antwoorden. De resultaten van de enquête heb ik uitgewerkt en de resultaten behandel ik in deze deelvraag. Ik heb per vraag gekeken naar welk diagram het meest overzichtelijk zou zijn om de antwoorden weer te geven. Dit is dan ook de reden dat er verschillende manieren van uitwerken zijn gebruikt.

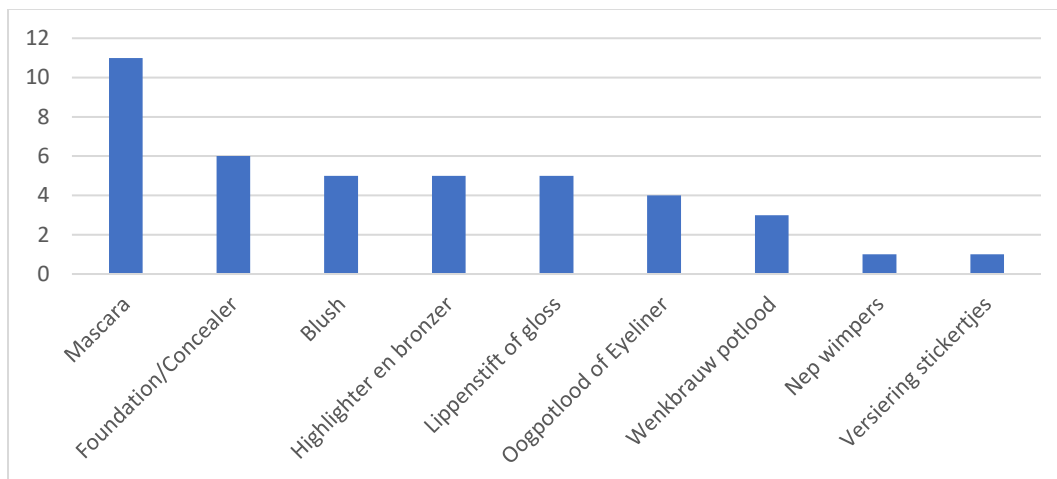
4.2 De resultaten

Make-up en kleding

1. Hoe vaak draag je make-up?

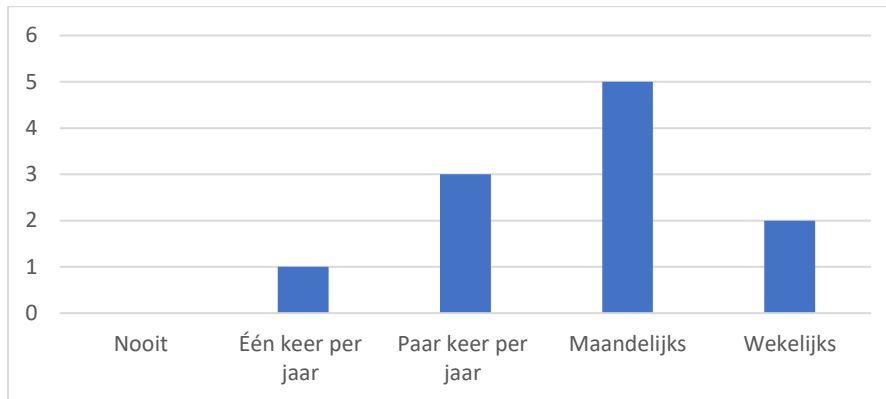

2. En wat gebruik je dan zowel?

Note: Mascara gebruikt iedereen elke dag. De rest van de producten kunnen variëren. Soms wel elke dag, soms alleen met feestjes.

3. Hoe vaak koop je nieuwe kleding?

4. Vind je het belangrijk om er goed uit te zien? Waarom wel/niet?

Sommige antwoorden leken op elkaar. Deze heb ik samengevoegd.

Ja, het is gewoon fijn om er goed bij te lopen. Dan voel ik me ook beter. Ik word er blij van. (7 keer)
Ja, maar wel in mijn eigen stijl. En niet wat anderen willen. (2 keer)
Ja, want ik wil niet dat mensen mij zien als een zwerver.
Ja, het is toch een belangrijke eerste indruk.

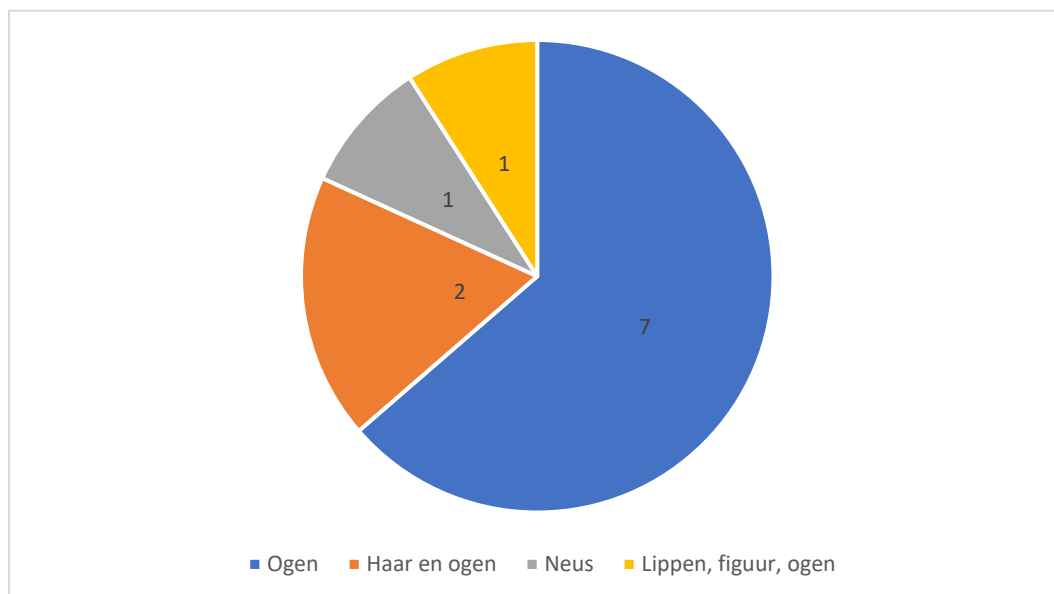
Jouw uiterlijk

5. In hoeverre ben je tevreden met jouw uiterlijk?

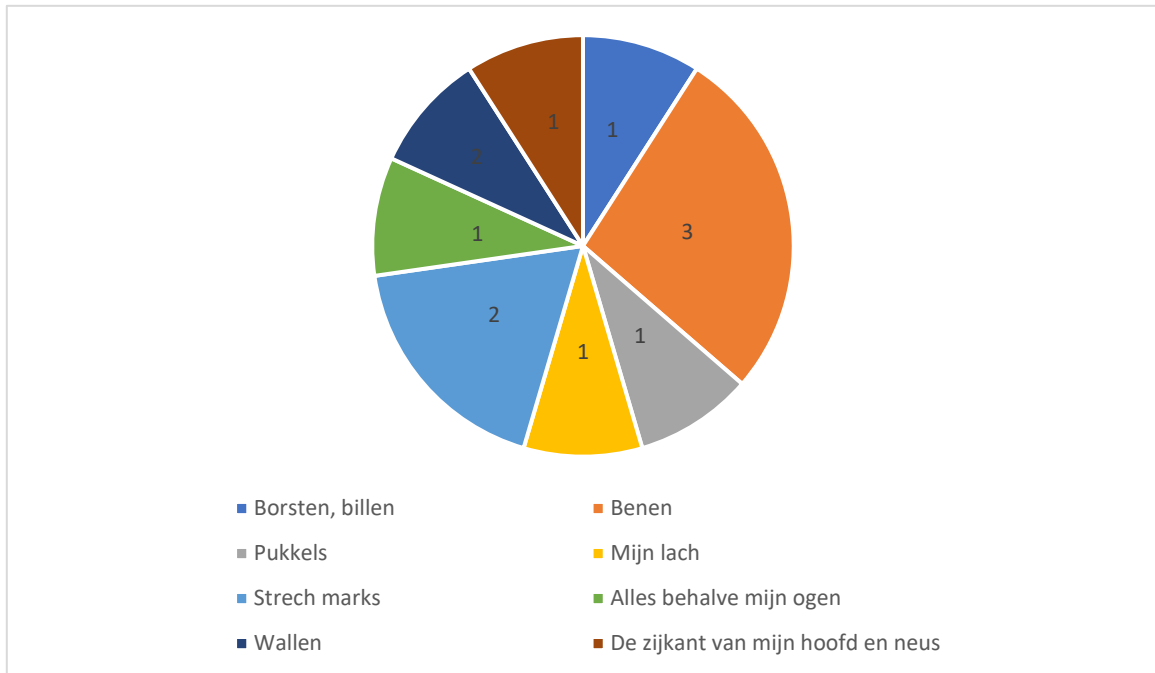
Helemaal niet tevreden	<ol style="list-style-type: none">1. Ik ben veel gepest en dus heel onzeker geworden over mijn uiterlijk.
Beetje ontevreden	<ol style="list-style-type: none">1. Ik heb het gevoel dat ik niet echt pas in het plaatje van nu, bij de andere meisjes.2. Het kan altijd beter.3. Ene dag erger dan de andere.
Neutraal	<ol style="list-style-type: none">1. Opzich wel tevreden, maar vind mijn ogen echt niet mooi2. De ene dag ben ik echt confident en de andere dag helemaal niet3. Omdat ik een andere stijl heb. Ik vind dat zelf leuk, anderen niet. Dat maakt me soms onzeker.4. Kan altijd 'mooier'
Beetje tevreden	<ol style="list-style-type: none">1. Ik ben niet heel erg onzeker2. Er zijn altijd wel dingen die verandert kunnen worden, maar als ik mezelf vergelijk met andere meisjes, ben ik wel iets minder onzeker dan de rest.

	3. Eigenlijk wel tevreden. Mijn moeder heeft me hierin echt goed opgevoed.
Heel erg tevreden	

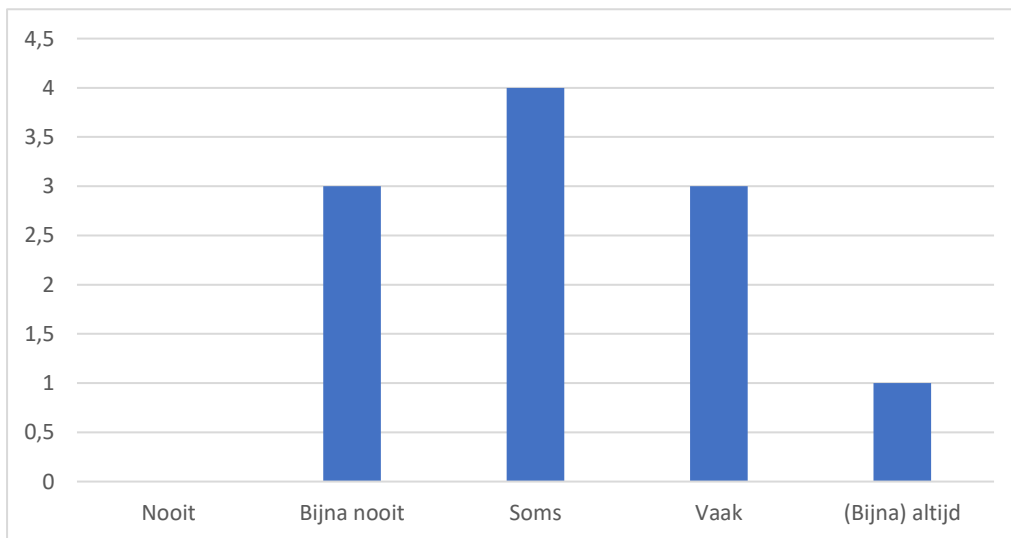
4. Wat vind je het mooist aan jezelf?

5. Wat vind je het minst mooi aan jezelf?

6. Hoe vaak vergelijk jij jouw uiterlijk met dat van anderen (klasgenoten, beroemdheden etc)?

Verwachtingen

7. Ben je wel eens onzeker over je uiterlijk? Op welke momenten vooral?

Ja	<ul style="list-style-type: none">- Wanneer ik op Instagram kijk. Zoveel mooie en dunne meisjes. (4 keer)- Als ik er echt niet uit zie. (2 keer)- Altijd eigenlijk. Wanneer ik naar buiten ga. Of als ik bij anderen in huis ben en als ik in de spiegel kijk. Alleen thuis minder erg.- Als ik naar school ga en ik erbij wil horen, maar dan toch weer gepest wordt.- Wanneer ik mijn afro draag. Mensen maken dan vaak gemene opmerkingen, terwijl ik het zelf wel leuk vind. En ik gewoon mezelf ben dan.
Nee (soms)	<ul style="list-style-type: none">- Bijna nooit, heel soms met gym wel.- Bijna nooit, maar soms wel gewoon van ik moet 'meer'. Net zo zijn als de rest.

8. Denk je dat het vaak gebeurt dat meisjes worden beoordeeld op het uiterlijk? Waarom wel/niet?

Alle 11 de meisjes hebben deze vraag met JA beantwoord.

Verschillende argumenten waren:

- Omdat mensen een bepaald beeld hebben van hoe je er uit moet zien
- Veel mensen kunnen niet verder kijken dan het uiterlijk
- Ik hoor jongens altijd zeggen: ik zou haar doen, want zij heeft dit en dat
- Mensen beoordelen snel
- Door social media ook, met likes enz.

9. Is er wel eens een situatie geweest waarin dit gebeurde bij jou? (Gepest, opmerkingen over jouw uiterlijk, vooroordelen?)

Alle 11 de meisjes hebben deze vraag met JA beantwoord.

Verschillende voorbeelden waren:

- Heel vaak gepest of opmerkingen, omdat ik wat voller ben.
- Ja, heel vaak. Soms negatief en soms ook positief, maar alsnog echt niet fijn. Zo van: zij heeft echt goede borsten, zou haar wel willen.
- Ja, ik krijg altijd opmerkingen als ik over straat loop van jongens van mijn leeftijd. Bijvoorbeeld: kanker vies, dik, blond meisje.
- Ja, ze vonden mij altijd raar, omdat ik mij anders kledde. Maar ik vond dat mooi. Alleen nu wel wat aangepast, ik vond het pesten niet meer leuk.
- Veel over mijn uiterlijk en kleding.

10. Wat is je grootste wens met betrekking tot het schoonheidsideaal? Denk aan; mooier zijn, het beeld in de samenleving veranderen, jezelf meer accepteren etc. (mag van alles zijn!)

Ik heb de antwoorden in twee overkoepelende termen kunnen onderverdelen.

Normalisatie:

- Het beeld veranderen (2 keer).
- Dat stretchmarks (striae) meer genormaliseerd worden.
- Mensen moeten stoppen met het judgen van anderen. Iedereen mag zijn zoals hij/zij wil.
- Schoonheidsideaal verbreden, zodat alles en iedereen er onder valt.
- Mijn grootste wens is dat we leren dat er niet één perfect lichaam is, maar elk lichaam perfect is.
- Dingen die niet vrouwelijk zijn (haar etc.), normaal maken. Ook voor vrouwen. Meer gelijkheid in uiterlijk.

Acceptatie:

- Mezelf meer leren te accepteren. (3 keer)
- Mensen zelfverzekerder laten voelen.

4.3 Mijn reactie en conclusie

Met soms zelfs tranen in mijn ogen heb ik de enquêtes gelezen. De meiden waren tijdens het invullen ook heel geconcentreerd en muisstil. Ze hielden niet op met pennen. Toen merkte ik het al; dit is een onderwerp waar veel over te zeggen valt... Vooral bij meiden van deze leeftijd.

Wat duidelijk naar voren komt uit de vragen is dat elk meisje wel eens onzekerheden ervaart. Zelfs de meisjes die vraag 5 (ben je tevreden met jouw uiterlijk?) beantwoorden met “ik ben niet zo onzeker”, hebben toch bij de volgende vragen verschillende onzekerheden en nare gebeurtenissen opgeschreven. Wat natuurlijk het meest opvallende is, zijn de antwoorden op vraag 8 (denk je dat veel meisjes beoordeeld worden op het uiterlijk?) en vraag 9 (heb je dit wel eens meegemaakt?). Alle 11 de meisjes hebben op deze beide vragen namelijk gereageerd met ‘ja’. Hieruit blijkt dat uiterlijk een belangrijk aspect is in de omgang met elkaar. Vooral de meisjes die in eerdere vragen ‘ja, ik ben onzeker’, hebben ingevuld, worden wel eens gepest of krijgen vervelende opmerkingen over zich heen. Het wijst op een vicieuze cirkel; de meisjes zijn al van zichzelf onzeker over hun uiterlijk- ze worden gepest – ze voelen zich nog meer onzeker. Voor hun natuurlijk een vreselijke situatie, vooral in de pubertijd.

Tijdens het gesprek na de enquête viel ook op dat er sprake is van één duidelijk soort schoonheidsideaal. Wanneer iemand hier niet in past (door bijvoorbeeld een voller figuur of een andere kledingstijl), heb je te dealen met vervelende opmerkingen. De meisjes die dit ervaren, voelen zich zelfs soms buitengesloten. Dit is ook in de enquête terug te lezen door antwoorden als: ‘ik wil er graag bij horen op school, maar word dan toch weer gepest’ of ‘Ik heb mijn kledingstijl toch wat aangepast, ik vond het pesten namelijk echt niet meer leuk’.

De enquête en het gesprek hebben een bevestiging gegeven van mijn onderzoek in de eerdere deelvragen; uiterlijk speelt op deze leeftijd een belangrijke rol. Meiden ervaren onzekerheden en voelen zich vaak niet op hun gemak. Tijdens het bespreken van de enquêtes bleek dat sommige meiden echt angsten ervaarden over het uiterlijk en vooral over het beoordelen van andere mensen over hun uiterlijk. Enkelen voelden zich zo ver weg van de maatschappij staan (zowel op innerlijk als uiterlijk vlak) dat ze aan zelfbeschadiging doen.

Maar wat kunnen we hier dan tegen doen? Wat zijn de behoeften van de meiden van Meidenwerk in deze situatie? Hiervoor is de laatste vraag van de enquête (Wat is je grootste wens met betrekking tot het schoonheidsideaal?) van belang. Zoals de resultaten laten zien, zijn er globaal twee antwoorden gegeven.

Allereerst de normalisatie. Er is een grote behoefte aan acceptatie van elk uiterlijk, elk lichaam en elke kledingstijl. Dit omvat veel subcategorieën. Zo moet er volgens een meisje de grens verdwijnen tussen man en vrouw, door bijvoorbeeld haar op het lichaam te accepteren wanneer een vrouw dit wil laten staan. Want waarom moet een vrouw helemaal glad zijn? Een ander noemt de striae; een gladde huid zonder littekens is niet realistisch. Weer een ander meisje noemt het feit dat het schoonheidsideaal maar één soort lichaam omvat. Haar wens is om dit breder te trekken en elke vorm te accepteren. Hier komt het in principe allemaal op neer. Een ideale wereld waar iedereen mag zijn wie hij/zij wil zijn, zonder bekritiseerd te worden.

Daarnaast werd er acceptatie genoemd. Sommige meiden wilden graag dat zij wat steviger in hun schoenen zouden staan. Ik denk dat als de normalisatie van elk lichaam is doorgezet, deze meiden automatisch minder onzeker zouden zijn. Ze zouden er immers dan ook bij horen.

Wat neem ik mee?

Ik heb de meiden tijdens bijeenkomst twee ook gevraagd om zelf wat ideeën op te schrijven, over wat hun tof lijkt om te maken. Iets dat hun behoefte, het antwoord wat ze hebben opgeschreven bij de laatste vraag, (voor een deel) zou kunnen realiseren. Zij hebben de volgende ideeën opgeschreven:

- Een soort documentaire over verschillende bodytypes
- Filmpje maken over body standard en hoe dat invloed heeft op ons mensen
- Kunst tentoonstelling met beauty standards doorbreken
- Make-up doen als schoonheidsideaal – before en after
- Vogue Magazine covers maken maar dan met dingen waar mensen onzeker over zijn
- Catwalk met kleding en dingen die jij zelf leuk vindt
- Posters maken en ophangen
- Met graffiti of posters met quotes door de stad het duidelijk maken.
- Tekeningen maken over het normale vrouwenlichaam

We hebben daarna afgesproken dat ik de volgende bijeenkomst een idee zou voorstellen. Ik heb de verschillende ideeën meegenomen naar huis en ben toen zelf aan de slag gegaan met brainstormen. De behoefte aan acceptatie en normalisatie zullen de belangrijkste uitgangspunten zijn voor mijn ontwerp. Dit waren namelijk de onderwerpen die steeds opnieuw op tafel kwamen. En wat ook vaker ter sprake kwam is dat de meiden het belangrijk vinden om een statement naar de buitenwereld te brengen. Ze hebben allemaal een uitgesproken mening en ze vinden het frustrerend dat niemand naar ze luistert. Ook dit zal ik verwerken in het idee. Na het verkrijgen van deze waardevolle informatie, is het tijd om aan de slag te gaan met brainstormen en ontwerpen.

HOOFDSTUK 5– EYELINER EN MASCARA

Dan gaan we weer terug naar de ogen. Eerst een mooi subtiel lijntje op het ooglid, getekend met een eyeliner. Daarna brengen we mascara aan op de wimpers. Dit kan het beste laagje voor laagje, waardoor de wimpers steeds langer en dikker worden. Je kan hiermee doorgaan totdat er een gewenst resultaat ontstaat. Een proces zou je kunnen zeggen.

*In dit hoofdstuk omschrijf ik het **proces** van ons project en de daarbij horende testmomenten.*

5.1 Het idee

PAST-LEKKER-NIET-POPPEN

Na een aantal dagen brainstormen kreeg ik opeens een super idee, namelijk om paspoppen juist om te toveren tot past- lekker-niet-poppen. Dus juist de dingen gebruiken die niet in het schoonheidsideaal passen. En dingen waar wij persoonlijk last van hebben. Ik denk dat de behoeften van de meiden (vooral de normalisatie en acceptatie) hierin duidelijk naar voren komen: elk lichaam mag er zijn. Om het nog meer naar de meiden te trekken, heb ik de antwoorden van uit de enquêtes en de gesprekken gebruikt. Zo worden de poppen dus eigenlijk een weerspiegeling van de meiden zelf. Een heel persoonlijk project dus. Ook gaan we werken met quotes; iets dat de meiden aanspreekt.

De soorten poppen:

-Striae. Dit had bijna iedereen eigenlijk. En toch bij veel had het invloed op zwemmen etc. Liever niet hiermee gezien worden bij de bovenbenen.

-Wijde kleding. Er zijn meiden bij die het liefst een eigen stijl met wijde kleding dragen, helaas worden ze vaak jongen genoemd. Waarom mag je niet dragen wat je wil? En nu komt het wel weer in, dus dan moet je juist meedoen met het dragen van wijde kleding. Niet eerlijk...

-Haren op het lichaam. Er zijn enkele meiden met veel haren op de armen. Ze willen dit echter nog niet scheren, maar krijgen hier wel hele nare opmerkingen over. Waarom mag een man wel haar hebben?

-Ene kant vol lichaam, andere kant smal. Twee meiden die heel erg gepest worden om het gewicht en hierdoor soms niet naar school durven.

-Pop met quotes. Hier kunnen we het gehele proces quotes opschrijven die we belangrijk vinden.

-Wijnvlekken. Dit heb ik zelf op mijn been en wilde ik er graag bij hebben.

- Pop met aan de ene kant veel make-up en de andere kant acné. Van beide kanten zitten er meiden in de groep. De ene durft niet met make-up en de ander juist niet zonder.

- Zelfbeschadiging. Deze is er tijdens het proces nog bijgekomen, omdat enkele meiden overlegd hadden dat ze dit toch wel heel erg belangrijk vonden om te delen. Zij werden er namelijk erg mee gepest.

Het idee is om bovengenoemde onderwerpen, te verwerken op allemaal verschillende poppen. Zo zou één pop geheel met striae worden beschilderd en met realistische stickers met foto's van striae worden beplakt.

Uiteindelijk zou het tof zijn om alle poppen ergens neer te zetten als een statement.

5.2 Het proces

Eigenlijk waren er heel veel testmomenten gedurende het proces. Elke bijeenkomst heb ik weer iets geleerd, wat de week erop anders moest of wat juist wel werkte. Mijn eindproduct is het gehele proces met de meiden, waarin ik het onderwerp schoonheidsideaal bespreekbaar heb gemaakt bij deze doelgroep. Dit heb ik als een soort handleiding als eindproduct toegevoegd in het hoofdstuk hierna. Als uitgangspunt ben ik hiervoor begonnen met een planning en een idee. Deze zijn door het proces heen vaker aangepast, verbeterd of uitgewerkt. Ik heb deze ondervindingen bijgehouden (altijd gelijk uitgetypt na een bijeenkomst) als een soort dagboek. Een samenvatting van dit proces zal ik delen in dit hoofdstuk.

Vooraf

Vooraf de bijeenkomsten met de meiden van Meidenwerk heb ik verschillende keren contact gehad met Myrthe Lugtmeier (maatschappelijk zorgverlener). Omdat ik wist dat ik een groep meiden zou begeleiden met een rugzakje, was voor mij het contact met de zorgverlener erg belangrijk. Zij kende veel meiden al en wist precies hoe ze op de meiden moest reageren. Ik heb Myrthe vooraf gezien en gebeld en we hebben afspraken gemaakt. Zo bijvoorbeeld ook de afspraak dat wanneer Myrthe zou merken dat óf iemand liever niet wil praten, óf juist wel, dat zij dan even het gesprek zou onderbreken. Natuurlijk is dit fijn voor de meiden, want Myrthe kan beter aanvoelen wanneer er zoiets gebeurt. Maar ook voor mij als docent; ik sta er niet alleen voor. Ook niet wanneer de meiden emotioneel worden.

Bijeenkomst 1

Een paar van de meiden heb ik al een week eerder ontmoet (heel kort gedag gezegd, vandaar dat ik deze niet apart behandel als bijeenkomst 1). De week erna kwamen er ook nieuwe meiden en zou mijn project officieel van start gaan. Ik wilde eerst zonder iets voor te bereiden heen gaan en kijken hoe het zou lopen. Ik had enkel wat vragen opgeschreven die ik over het onderwerp kon vertellen, maar dat was het. Echter heb ik een paar dagen voor de bijeenkomst een gesprek gehad met mijn docent en medeleerlingen. Zij zeiden dat het misschien juist beter werkte om te beginnen met een soort ijsbreker. Misschien een spel of iets met foto's. Na hierover gesproken te hebben, was ik overtuigd. Ik moest inderdaad iets verzinnen waardoor het gesprek makkelijker zou verlopen en de meiden wat enthousiaster zouden worden over het onderwerp. Ik heb daarom gekozen om 10 foto's van bekende

Afbeelding 10

vrouwen mee te nemen, die óf perfect binnen het schoonheidsideaal vallen, óf hier juist buiten vallen. Ik heb deze verspreid op tafel gelegd en inderdaad, dit werkte (afbeelding 10). Meiden pakten hun favoriet gelijk vast en begonnen te beargumenteren

waarom die persoon 'echt de mooiste' was. Ik vroeg tussendoor dingen als: is de rest het hiermee eens? Zou je er ook zo uit willen zien? En zou je je dan ook anders gedragen? Of zou je wel jezelf blijven? Hierdoor leerden we elkaar beter kennen, maar werd het onderwerp ook toegankelijker. Al snel werd er ook wat dieper ingegaan op het feit dat deze bekende mensen natuurlijk geld hebben om gebruik te maken van plastische chirurgie en de beste make-up artikelen. Meningeën hierover kwamen ook op tafel. Wat zou ik aan mezelf willen veranderen? Verlies ik dan ook een stukje identiteit? Daarna was het tijd om de enquête in te vullen (bijlage 1). Ik had verwacht dat de uitkomsten van de enquête veel beter zouden zijn dan het gesprek. Maar eigenlijk vulden beide elementen elkaar perfect aan. Tijdens het gesprek konden de meiden met elkaar in discussie, waardoor je de diepte in kunt gaan. Bij de enquête werd het persoonlijker over hun eigen ervaringen. Ik heb het idee over de paspoppen niet kunnen bedenken zonder óf de enquête óf het gesprek. Tijdens het gesprek leerde ik ze echt kennen als groep. Zo kwam ik erachter dat een statement maken heel belangrijk was voor ze. Door de enquête wist ik welke meiden waar onzeker over waren en wat hun ervaringen zijn op dit gebied.

Bijeenkomst 2

Vooraf deze bijeenkomst heb ik opnieuw met Myrthe contact gehad. Ik moest natuurlijk mijn idee over de paspoppen delen en informatie geven over hoe ik de komende weken zou indelen. Ik had mijn idee vrij kort door de bocht omschreven. Nog korter dan in paragraaf 5.1. Myrthe was gelijk enthousiast. Maar vroeg ook gelijk: "Oké en dan? Hoe zie je het voor je?" En dit is dan ook mijn struikelblok. In mijn hoofd heb ik een duidelijk beeld hoe het eruit moet komen te zien. Ik vergeet echter soms dat dat voor anderen niet het geval is. Voor de bijeenkomst met de meiden, heb ik daarom simpele tekeningen gemaakt van het idee (bijlage 2). Ik denk dat het nodig was dat ik het had uitgetekend, hierdoor werd het veel tastbaarder voor de meiden. Ook al was het simpel getekend, ook bij Myrthe werd het nu duidelijker. Bij een idee zoals dit vind ik het tof om het wat open te houden voor de input van anderen, maar eigenlijk kan je toch beter iets meer houvast geven. Anders wordt het één groot zootje en snappen de meiden eigenlijk niet echt waar ze mee bezig zijn. Na het uitleggen van het idee, waren

de meiden gelijk enthousiast. Ik ben gelijk op zoek gegaan naar paspoppen en met resultaat! Van 2 failliete winkels mochten we ze gratis overnemen. Super! De meiden hebben een lijst gemaakt met materiaal dat we nodig hadden of konden gebruiken voor het maken van alle poppen. De volgende bijeenkomst zouden we dan echt van start gaan!

Bijeenkomst 3 tot en met 5

De poppen en de materialen stonden bij Cement, dus we konden beginnen. Tijdens het maken van de poppen heb ik een groot besefmoment gehad. Omdat de meiden een rugzakje hebben, komen ze heel volwassen over. Ze hebben natuurlijk veel meer meegemaakt dan andere leeftijdgenoten en zo stellen ze zich dan ook op. Toen ik tijdens de derde bijeenkomst de meiden nog een keer het idee had uitgelegd, en had gezegd dat ze aan het werk konden, bleven ze allemaal zitten en keken ze wat verward. Ik snapte niet zo goed wat er gebeurde, ze hadden er toch zin in om aan dit project te werken? Myrthe kwam toen naar mij toe en zei dat ik best mocht sturen. Ik moest eigenlijk veel gerichter zijn en ze gewoon per persoon opdrachten geven. Ik had het dus verkeerd ingeschat. Ik had verwacht dat ze gelijk alles door zouden hebben en zelfstandig taken konden verdelen en aan de slag konden gaan. De volgende bijeenkomsten heb ik het dan ook anders aangepakt. Al voelde de manier van Myrthe (aanwijzen en taken geven) ook dubbel; de meiden zijn er immers vrijwillig. Ik wilde absoluut niet dat ze iets zouden doen tegen hun zin in. Ik heb het daarom zo opgelost dat ik elke keer vroeg of ze het goed vonden. Of dat ik bij een pop stond en zei: "Deze moet nog even bijgewerkt worden, dus even met een kwastje overal nog een keer bij langs gaan, zodat de kleuren mooier worden. Wie wil dat wel doen? Misschien een tweetal, zodat jullie hier samen aan kunnen werken?" Zo lukte het eigenlijk vrijwel altijd. En zo niet, dan wees ik alsnog iemand aan. Vooral het werken in tweetallen werkte. Ze zochten elkaar vaak op bij de gekozen onderwerpen van de poppen.

Om nog een voorbeeld te geven over dat het belangrijk is om toch wat gerichter en duidelijker te zijn, ga ik het hebben over een gemaakte pop te zien op afbeelding 11. Bij deze pop was het de bedoeling dat het gezicht half met make-up zou worden gemaakt en half met acné. En dat we dan een kreet zouden verzinnen op de buik die beide kanten accepteerde. Echter heb ik het zo kort uitgelegd dat de pop één groot zootje was geworden. Er was opeens een litteken op de pop gemaakt, allerlei gekke vegen waren te zien op haar lichaam en de puisten bedekten bijna het gehele gezicht. Toen ik dit zag, vond ik het zo zonde. Het idee kwam zo niet goed tot zijn recht. Ik ging met een gemixt gevoel naar huis. Toch besloot ik dat we deze pop nog een keer moesten maken. De bijeenkomst erop heb ik het idee nog een keer duidelijk uitgelegd: "Per pop hebben we 1 onderwerp die we aankarten. Bijvoorbeeld dik en dun. Het is dan heel belangrijk dat je grote verschillen ziet, want anders snappen de mensen het niet. Voor hen is het hele project en onderwerp misschien wel helemaal nieuw." Ik liet vervolgens de make-up en acné pop zien en vroeg of ze het hier ook duidelijk konden zien. Gelukkig

waren ze het met me eens en zeiden ze zelf al: “Eigenlijk moet die even overnieuw he...” Dus we gingen weer aan de slag. En hoe zorgden we ervoor dat het niet weer een zootje werd? “Focus... Je weet dat de pop moet gaan over make-up en de acné, dus alleen dat moet te zien zijn op de pop. Anders wordt het te veel en snapt niemand er iets van. Dus als je dan de wenkbrauw opmaakt en denkt dat een litteken ook wel cool is, moet je jezelf eigenlijk afvragen of het ook goed is voor de boodschap. Zo doen kunstenaars dat ook. Alles in een schilderij staat er met een reden.” Deze uitleg heeft gewerkt (afbeelding 12). De tekst hebben we als stickers uitgeknipt. De verf zonder vegen gedaan en de make-up als make-up zoals we die kennen van de modellen.

Afbeelding 11

Afbeelding 12

De keren hierna had ik precies door wat ik moest doen. Het verdelen van de taken deed ik vanaf een lijstje, bij elke taak zei ik hoeveel meiden ik nodig had en vroeg wie dat wilden doen. Vervolgens gingen ze aan de slag. Ik liep ter ondersteuning van het ene naar het andere groepje. Soms bleef ik er even bij zitten om bijvoorbeeld een gesprek te sturen of om te helpen met de pop en technieken. Sommige meiden wilden liever met de PR bezig zijn en maakten bijvoorbeeld een video voor de tentoonstelling of een flyer. Daarin ondersteunde ik, door uitleg te geven over Adobe Indesign en Windows Moviemaker. Ik heb ze zelf voorbeelden op laten zoeken en gevraagd wat ze wel of niet mooi vonden en waarom. Uiteindelijk hebben ze zelf een ontwerp gemaakt en een eigen logo ontworpen (die met het vraagteken) (afbeelding 13). En ja, helaas wilden ze mij persé op de flyer hebben.

Afbeelding 13

Het gehele proces door vond ik het belangrijk om niet een docent-leerling rol te creëren, want dan zou er misschien meer afstand zijn tussen mij en de meiden. Ik wilde juist dat ze alles konden vertellen, dus soms vertelde ik bijvoorbeeld ook wat mijn onzekerheden waren, juist om deze band te versterken. Ik stuurde ze en ondersteunde waar mogelijk in het maakproces. Dit voelde ik aan, doordat meiden soms even niks te doen zaten (dan wisten ze niet hoe ze verder moesten) of wanneer iets minder mooi werd (ze weer even objectief naar het werk moesten kijken).

Bijeenkomst 6

Toen we bijna door onze onderwerpen heen waren en de poppen vorm begonnen te krijgen, gingen we het hebben over mogelijke locaties. We wilden eerst de poppen verspreiden door Meppel, maar kwamen toen tot de conclusie dat ze toch eigenlijk allemaal bij elkaar hoorden. Op zoek naar één locatie dus, waar we misschien kort een tentoonstelling konden houden en de poppen daarna in de etalage konden zetten. We zochten contact met verschillende makelaars om een pandje in de stad te regelen en kregen gelijk positieve reacties. Midden in het centrum van Meppel kregen we een heel mooi en groot pand, die toch al leeg stond. Toen we bij het pand gingen kijken, begonnen de meiden wat te giechelen en werden ze toch wel wat zenuwachtig; het kwam nu écht dichtbij!

Het werd tijd voor een plan, want het zou al bijna gebeuren. We waren inmiddels met vijf meiden meer dan hoe we begonnen (goed teken!), dus hadden genoeg meiden om alle taken onder te verdelen.

Sommige meiden gingen bezig met het schrijven van de teksten bij de poppen. Nog een aantal anderen bogen zich over de uitnodiging en de lijst met personen die gevraagd moesten worden. Weer anderen maakte een lijstje met benodigdheden (statafels, een beamer voor de foto's van het proces, vlaggetjes, hapjes, drankjes etc.). Omdat het pand heel groot was, besloten we om nog allemaal een quote te bedenken, hiermee op de foto te gaan en deze af te laten drukken. Deze wilden we dan bij de entree plakken, zodat het een leuke introductie en binnenkomst zou zijn. Iedereen was er druk mee bezig en ook om de bijeenkomsten heen, was onze groepsapp actief. We hadden er zin in.

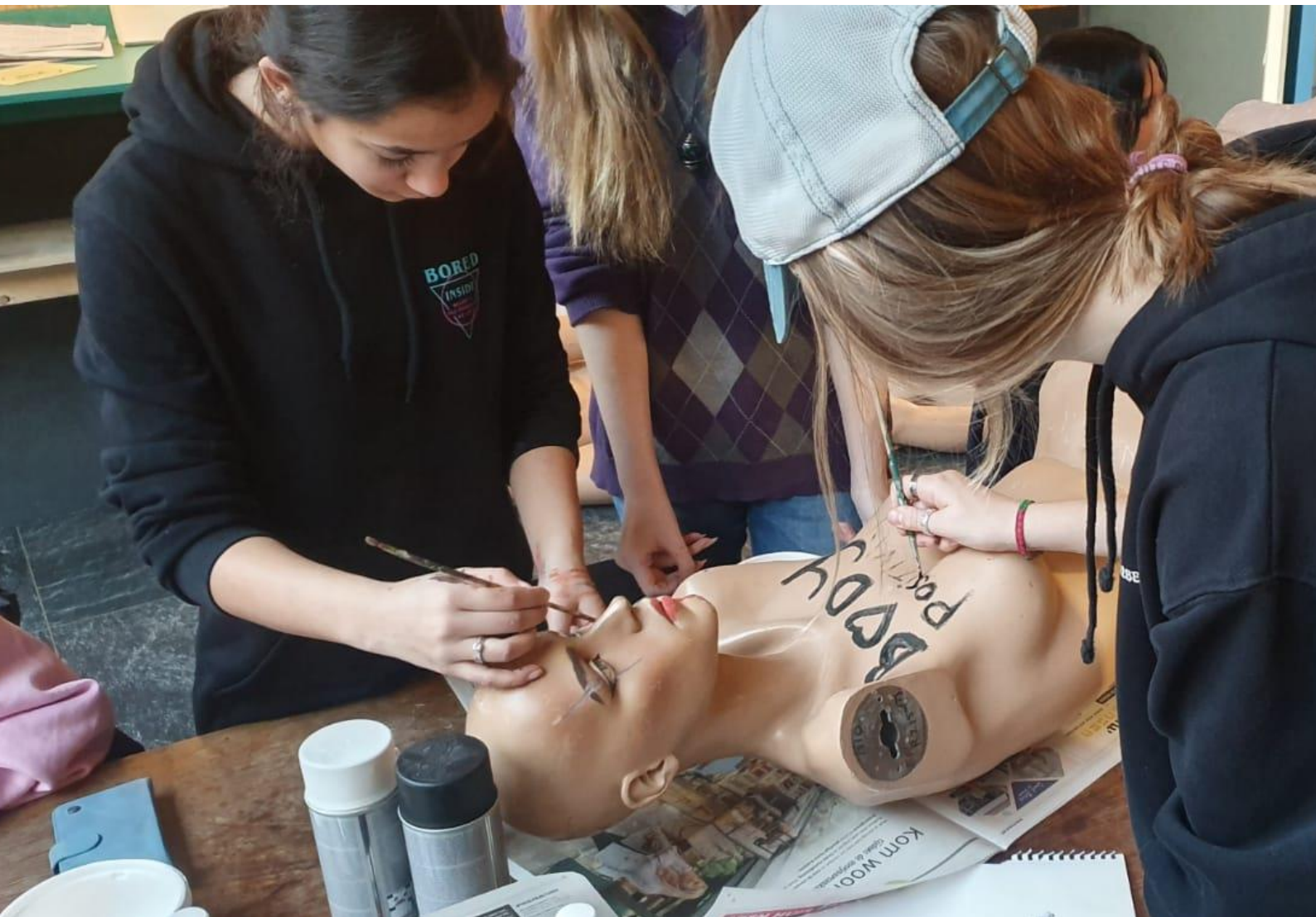
Bijeenkomst 7

En toen was het zo ver... De opening. Zelfs Myrthe en ik zeiden nog even tegen elkaar, dat wij nu toch ook wel een beetje zenuwachtig waren. Stipt om half 8 stonden de eerste mensen voor de deur. Ouders, vrienden, mensen die het via-via hadden gehoord, mensen van de gemeente, de krant... Het was maar goed dat we zo'n groot pand hadden, want het was vol. En de reacties waren geweldig! Ouders die zo enthousiast waren om te zien wat hun kinderen buiten school deden, mensen die ontroerd werden door de geschreven teksten, de meiden zelf die trots hun vrienden alles lieten zien en vooral iedereen die in gesprek ging met elkaar over het onderwerp.

Myrthe en ik pakten even een momentje om iedereen te bedanken en ik legde uit hoe en waarom dit project is ontstaan. Toen ik klaar was, namen de meiden het voortouw om ook iets te zeggen. Ik kreeg een speech over hoe geweldig ze het hebben gehad en hoeveel ze hadden geleerd. Vervolgens gaven ze een prachtige bos bloemen en een paraplu waar ze allemaal teksten op hadden geschreven. Nou, ik had moeite met mijn emoties onder controle te houden. Wat was dit lief! En wat ga ik ze na dit project missen. Gelukkig duurt dit nog wel even, we kregen namelijk van nog 4 locaties het aanbod om de poppen neer te zetten. De poppen gaan dus on tour in Meppel!

Bijeenkomst 8

Het was tijd om eens te reflecteren over ons prachtige project. Wat waren we trots! We hadden een pop met in het hoofd een gat neergezet, waardoor toeschouwers daar papiertjes in konden doen met eigen gemaakte quotes. Dit was natuurlijk een prachtig uitgangspunt om te reflecteren. Zo hadden sommige quotes bedacht over het onderwerp en anderen over hoe inspirerend ons project was. Zijn we het eens met de quotes? Wat zouden we in de toekomst nog beter kunnen doen?

De pop die gaat over dat alle soorten huidskleuren geaccepteerd moeten worden, maar ook alle soorten vormen. Deze pop was heel belangrijk voor een meisje die veel opmerkingen krijgt over haar afro en huidskleur, maar ook voor een meisje die vaak krijgt te horen dat ze te dik is. Hier werd ze heel onzeker en ongelukkig van.

Dit is de pop met striae. Hier konden ook veel meiden zich in vinden. Echter zit striae vaak op plekken waar je het niet zo snel ziet, zoals op de bovenbenen of bij de borsten. Hierdoor kwamen de meiden er nu pas achter dat heel veel hier eigenlijk last van hebben.

In de Woldstraat in Meppel is de expositie Past-lekker-niet-poppen geopend. Met de expositie vragen jongeren uit Meppel aandacht voor de taboes die er wereldwijd rusten op het ideaalbeeld van de vrouw.

In de Woldstraat in Meppel is de expositie Past-lekker-niet-poppen geopend. Foto: Frens Jansen

HOOFDSTUK 6– MAKE-UP DOEKJE OF FIXING SPRAY?

De look is compleet! Als dit echt wat voor jou is en je wil er het liefst de hele dag mee rondlopen, dan is een fixing spray iets voor jou. Dit is een spray die je op je gezicht spuit, waardoor er een soort lak laagje over je make-up heen komt, waardoor de make-up beter en langer blijft zitten. Maar is dit juist helemaal niks voor jou? Pak dan een make-up doekje en binnen no-time is de laag make-up verdwenen.

In dit hoofdstuk komen al mijn ondervindingen samen in mijn eindproduct.

Ik heb mijn uiteindelijke eindproduct als een soort handleiding opgesteld. Natuurlijk is mijn project minder makkelijk om nog een keer precies op deze manier uit te voeren, door de doelgroep en de hele organisatie eromheen. Echter denk ik dat wanneer je er een eigen twist aan geeft, dat er weer een geheel nieuw project uit voort kan bloeien. Zie het daarom misschien meer als een inspiratie document, met enige houvast om zelf zoiets op te zetten. Verder kunnen Myrthe en ik hem natuurlijk inzetten om ons project groter te maken, bijvoorbeeld bij meerdere naschoolse bijeenkomsten in Noord-Nederland. Wie weet staat er binnenkort wel ergens een grote poppen-installatie in het Noorden van het land.

Past-Lekker-Niet-Poppen		DE HANDLEIDING
Wanneer?	Wat?	Benodigdheden?
Vorbereiding	<p>-Bellen zorgverlener Maak afspraken: *Wat is jouw rol als docent en kunstenaar *Hoe kan de zorgverlener helpen in het leiden van het gesprek?</p>	
<p>Bijeenkomst 1</p> <p>30 min.</p> <p>30 min.</p> <p>30 min.</p>	<p>-Voorstel rondje * Neem de tijd! Dat er een veilige sfeer is, waar iedereen elkaar goed kent, is essentieel geweest voor mijn project. Iedereen durfde alles te delen. * Ik had meiden van verschillende scholen in de groep. Om elkaar beter te leren kennen is het leuk om 'raad de school' te doen. Kort vertellen wie je bent en dan één woord, zin of hint geven over de school waar je op zit. De rest moet raden waar je op school zit. Er werd erg veel gelachen, omdat de meiden veel van elkaar herkenden.</p> <p>-Gesprek d.m.v. foto's bekende vrouwen Iedereen bij langs gaan met vragen, desnoods alleen met een gesloten vraag. Maar langzamerhand durfde vrijwel iedereen hun mening in te brengen. Belangrijk dat ook iedereen dit kwijt kan. Vragen die erbij gesteld kunnen worden: * Wie van deze vrouwen vinden jullie het mooist? Waarom? * Zou je er ook zo uit willen zien? * Zou je je dan anders gedragen? Of zou je jezelf blijven? * Als je net zoveel geld had, zou je dan ook iets aan jezelf veranderen? * Heeft uiterlijk te maken met identiteit? * Worden mensen denk je vaak beoordeelt op het uiterlijk? * Doen wij nu eigenlijk niet hetzelfde met de foto's van deze vrouwen? * Kan een schoonheidsideaal te ver gaan, of mag iedereen dat voor zichzelf bepalen?</p> <p>-Enquête afnemen (met uitloop gesprek) *Ondertussen mag er best gepraat worden, of vragen worden gesteld. Sommige meiden moesten echt een moment delen op tijdens het invullen van de enquête, omdat ze eraan herinnerd werden door de vragen die ze kregen. Bijvoorbeeld een meisje dat vaak uitgescholden werd. Juist dit gesprek is mooi op dat moment en hierin kan je ze ondersteunen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Foto's van bekende vrouwen (Bijlage 3) - Enquête (Bijlage 1) - Notities maken
<p>Bijeenkomst 2</p> <p>10 min.</p> <p>30 min.</p>	<p>-Uitleg van het idee *Wees duidelijk! Bijlage 2.</p> <p>-Samen brainstormen *Wat zijn problemen die nog meer spelen? Kunnen we er nog meer bedenken?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tekeningen om het idee uit te leggen (bijlage 2) - Ik ben hier alvast paspoppen gaan regelen! > vraag

<p>15 min.</p>	<p>Mag ook heel persoonlijk zijn, maar vermeld erbij: alleen als je het wil delen... En het blijft binnen de groep! Dit kan je niet vaak genoeg herhalen. Ook vertelde ik dingen waar ik heel onzeker over was, hierdoor krijg je niet echt een docent-leerling situatie, maar meer een gelijke rolverdeling. Werkt goed bij een onderwerp als dit!</p> <p>*Ideeën uittekenen op de lege lichamen bij bijlage 2, waardoor er een duidelijk overzicht is wat te doen.</p> <p>-Lijst opstellen met behoeften</p> <p>*Hierin kunnen de meiden veel input geven. Materiaal kan zo uiteenlopend zijn! Geen enkel idee is slecht, alles is mogelijk!</p>	<p>winkels die failliet gaan!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Post it's om te brainstormen
<p>Bijeenkomst 3 t/m 5</p> <p>60/80 minuten per bijeenkomst</p>	<p>-De poppen maken (verven, kleien, beplakken etc.)</p> <p>*Onderwerpen van de poppen (bijvoorbeeld zelfbeschadiging) zijn heel gevoelig en persoonsgebonden. Vraag per pop: wie heeft hier iets mee? En deel zo groepjes in. Zo krijgen de groepjes ook de meest waardevolle gesprekken.</p> <p>*Laat ze van elkaar leren en naar elkaar kijken. De dunne pop werd dikker gemaakt; hoe zou dat eruitzien? Kijk eens bij mij> het middel van de paspop is niet realistisch. Hoe ziet het er wel in het echt uit? Klei op de juiste plekken aanbrengen. Met water egaal maken.</p> <p>*Probeer objectief naar elke pop te kijken: is ons idee duidelijk? Zo niet, hoe komt dat? Wat zullen we aanpassen?</p> <p>*Sommige meiden zitten gewoon niet in een actieve bui (en dat maakt niet uit, want ze zitten hier vrijwillig!)> laat ze nadenken over de PR eromheen. Bijvoorbeeld: het maken van een flyer, wat te doen met het tentoonstellen van de poppen, teksten bij de poppen, moeten we een opening houden? Is er een locatie nodig?</p> <p>Laat ze een takenlijst maken, maar vermeld wel dat het realistisch moet blijven.</p> <p>-Het zou een tentoonstelling worden vooral voor de ouders, hadden de meiden besloten.</p> <p>*Omdat de ouders bijna niemand kenden van de club, wilden we als introductie bij de ingang foto's ophangen van onszelf met quotes op een whiteboard. De meiden moesten tijdens bijeenkomst 4 een quote meenemen die ze aansprak. Hierna konden we foto's maken. Om ze wat meer "artistiek" te maken, heb ik gebruik gemaakt van de Koda App. Dit is een camera die analoge foto's maakt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Klei - Verf - Touw - Poppen - Stiften - Stof - Sticker papier - Computer om plaatjes op te zoeken - Printer: de foto's op het stickerpapier afdrukken - Naald en draad - Lijm, schaar - Make-up -Kan echt van alles zijn!
<p>Bijeenkomst 6</p> <p>2,5 uur (kan in 2)</p>	<p>De poppen zijn af! Nu alle focus op de tentoonstelling (veel is al gebeurd in de vorige bijeenkomsten door sommige meiden.) Hier de checklist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De presentatie/tentoonstelling plannen - Locatie regelen -Hapjes en drankjes regelen -Het logo afmaken voor op de taartjes -Eerder heen om te helpen met opbouwen -Vlaggetjes, versiering, borden, glazen, tape kopen -Een video maken met de foto's van het project 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie de lijst met taken voor de behoeften -Budget om alles te realiseren (Ik heb bijvoorbeeld de foto's en teksten afgedrukt op school en op foam bordjes geplakt. Myrthe krijgt vanuit Cement een bijdrage voor dit

	<ul style="list-style-type: none"> -Een flyer maken -De uitnodiging maken -Een lijst met genodigden maken -De teksten en foto's afdrukken -Statafels, lampen en een beamer regelen van Cement -Een afspeellijst maken die over het algemeen iedereen leuk vindt -De krant op de hoogte brengen <p>* Zorg dat de takenlijst gedaan wordt. Weer in tweetallen onderverdelen. Alle tweetallen iets aanpakken.</p> <p>* Help waar nodig. Bijvoorbeeld bij het video editen (dit heb ik gedaan via WindowsMoviemaker, vond ik voor dit het makkelijkst). Hierin hebben we video's en foto's als een collage maakt, die tijdens het project zijn gemaakt. Ik heb hierbij de meiden weer zelf alles laten uitzoeken, maar ondersteund waar ze niet meer uitkomen. Ook vroeg ik dingen waar ze tijdens het editen rekening mee moesten houden: Wat voor geluid past erbij? Wat vinden jullie een mooie volgorde? Ik kauw dit dus niet allemaal voor, ik vind het juist tof dat het allemaal uit de meiden zelf komt. Ondersteuning en sturing is soms wel nodig.</p> <p>*Zo ook bij de flyer: laat een paar dames voorbeelden op internet opzoeken. Wat vinden jullie mooi? Dit bijvoorbeeld maken in Adobe Indesign. Te lastig? Zelfs in Word zou dit kunnen.</p> <p>*Bij de teksten bij de poppen idem. Ik heb zelf de tekst geschreven bij de wijnvlek (omdat ik een wijnvlek op mijn been heb). Ik heb twee soorten teksten gemaakt. Ik vroeg de meiden de volgende vragen: Wat spreekt jullie meer aan? Waarom? Ze reageerden met dat ze de emotie heel mooi vonden in de tweede. Het moet ook weer niet té persoonlijk zijn> het blijft een tentoonstelling. Middenin is een mooie oplossing. Zij gingen dit zelf ondervinden. Ze moesten soms de andere meiden even peilen of de tekst pakkend was en voor de rest van de meiden ook klopte. Daarnaast speelden ze met korte rijmzinnnetjes; die zijn pakkend! (bijlage 4)</p>	<p>soort projecten. Hierdoor konden we de rest van de kosten dekken met dit geld. Ook kun je veel met netwerken; voor de poppen en de ruimte hebben we bijvoorbeeld niks betaald).</p>
<p>Bijeenkomst 7</p> <p>Opbouw: middag Opening: 19.30 – 21.00 Poppen daarna in etalage van pand</p>	<p>-De tentoonstelling</p> <p>*We hebben eerst samen alles in de middag opgebouwd. Ook deze taken hebben we onderling verdeeld.</p> <p>*Samen een rondje gedaan toen we alles hadden staan: iedereen tevreden mee?</p> <p>*Daarna kwamen de mensen....</p> <p>*Ook hier is het belangrijk om vooraf verschillende taken onder te verdelen. De meiden waren zo zenuwachtig, dus het was fijn als ze wisten waar ze op moesten letten. Twee stonden bij de ingang en gaven een drankje, een ander deed de taartjes en weer iemand anders liep rond voor vragen. Het ging eigenlijk heel geordend.</p> <p>*Soms even een check bij iedereen: gaat het oké?</p>	<p>- Zie takenlijst voor benodigdheden</p>
<p>Bijeenkomst 8</p> <p>45 min.</p>	<p>-Reflectie</p> <p>*Ik heb een gat gemaakt in de pop met quotes. We hebben deze op een tafel neergezet met papier en stiften, zo konden toeschouwers hun meningen en quotes delen. Dit is ideaal om te gebruiken voor de reflectie. Vraag de meiden of ze het met de quote eens zijn en of het bijvoorbeeld terug kwam in de tentoonstelling. Hebben jullie er veel van geleerd? Wat vonden jullie ervan?</p>	<p>- De pop met quotes mee!</p>

HOOFDSTUK 7 – CAMERA

Het is selfie tijd! Met of zonder make-up, je bent mooi zoals je bent. Sommige meiden van Meidenwerk wilden juist heel graag met verschillende make-up looks naar buiten, maar durfden dit niet. Anderen droegen juist veel make-up, omdat ze zichzelf zonder plamuur niet mooi vonden. Maar denk niet aan de buitenwereld, maar aan jezelf! Je mag er zijn.

In dit hoofdstuk reflecteer ik op de afgelopen maanden. Ook zal ik een conclusie en samenvatting geven.

7.1 Product en conclusie

Mijn product is zoals eerder gezegd eigenlijk het gehele project met de meiden geweest. Zelfontwikkeling, het overwinnen van onzekerheden en het besef dat bijna niemand binnen het schoonheidsideaal past zijn uiteindelijk de behaalde leerdoelen gebleken. Ik vond het dan ook een lastige stap om mijn project, waar heel veel gevoel in zit, om te zetten in een meer afstandelijke en zakelijke handleiding. Toen ik dit met Myrthe besprak zei ze dat ik dit niet zo moest zien. Ze stelde dat ik de handleiding misschien niet als het échte eindproduct moest zien (want dat is inderdaad het gehele project geweest), maar als hulpmiddel voor anderen. Voor mij verliep het contact met de meiden heel natuurlijk. Ik zat met ze op één lijn, maar tegelijkertijd stuurde ik de meiden en had ik de leiding. Voor velen is dit niet vanzelfsprekend, dus de handleiding was volgens haar op een andere manier waardevol. Zo had ik het nog niet bekeken en dit gaf me direct een fijner gevoel.

Uiteindelijk is dat mijn kracht ook als docent denk ik, ik werk sinds kort op een school. De leerlingen hoor ik wel eens op de gangen praten: “Zij is nieuw he! Zij is echt cool”. Ik vind het heel tof om met de leerlingen een band op te bouwen, gesprekken te hebben die niet allemaal over school gaan en soms een beetje te klieren. Maar ze weten precies wat ze wel en niet kunnen doen. Ik heb het idee dat ik het respect van de leerlingen heb verdiend en ze daarom sneller luisteren. Ik ben van mening dat dit alleen maar kan door soms ook jezelf open te stellen. Een docent is ook gewoon een mens, net als de leerlingen. Ik was er niet bewust van dat ik zo in elkaar zat en dat ik hier zo voor stond, maar na het gesprek met Myrthe kreeg ik dit besef. En dan ineens is die handleiding niet eens meer zo heel erg... En ben ik er best trots op.

Daarnaast is de handleiding natuurlijk te gebruiken voor verdere uitbreiding van het project. Myrthe en ik hadden al beginnende ideeën over uitbreiding door heel Noord-Nederland. Ik zie het al voor me; in een stad een grote glazen box neerzetten met een installatie van de werken. Verhalen van allerlei verschillende meiden (misschien dan ook wel jongens) die in de spotlight staan. Een duidelijk statement naar alle toeschouwers en betrokkenen; iedereen is mooi en iedereen mag er zijn. Een simpel statement en misschien voor de hand liggend, maar tegelijkertijd niet vanzelfsprekend. Natuurlijk zouden we dit nooit met zijn tweeën kunnen bewerkstelligen. Dan komt mijn handleiding dus goed van pas; andere zorgwerkers of docenten zouden dit als uitgangspunt kunnen nemen.

7.2 Reflectie

Het project heeft uiteindelijk heel veel opgeleverd.

Tijdens de reflectie met de meiden, zeiden ze bijvoorbeeld dat ze de meest waardevolle gesprekken hebben gehad door dit project. Zo werd één meisje erg gepest om de littekens op haar arm, die zijn gekomen door zelfbeschadiging. Ze durfde dit eigenlijk niet aan te geven, maar heeft tijdens een bijeenkomst toch de moed bij elkaar geraapt en gevraagd of ze over dit onderwerp ook een lichaamsdeel mocht besteden. Ik was er stil van, natuurlijk mag dit! Het bleek dat nog een ander meisje dit ook had en graag wilde helpen met het beschilderen van de arm. Onder het schilderen raakten de twee meiden met elkaar in gesprek over het onderwerp. Ze hadden het bijvoorbeeld over waarom ze dit deden, of hoe ze het moesten schilderen. “Hoe zien de littekens eruit bij jou?” En; “Hoe reageer jij dan op mensen die ernaar vragen of gemene dingen er over zeggen?”

Andere meiden waren met elkaar in gesprek over een andere, dunne paspop. “Ik zou er eigenlijk wel echt zo uit willen zien.” “Nee joh! Dat is toch vet ongezond?” “Ja, dit is wel heel erg hoor! En juist zulke dunne meisjes willen vaak zijn zoals jij, hoor!” En zo waren er nog tal andere mooie citaten. De gesprekken ontstonden simpelweg doordat ze bezig waren met het schilderen van de geperfectioneerde paspoppen. De meiden werden bewuster van het absurde schoonheidsideaal. Ook is het praten over dit onderwerp natuurlijk veel makkelijker op deze manier, doordat je ondertussen aan het schilderen bent en elkaar niet in de ogen hoeft aan te kijken. Daarnaast was er zoals al vaker aangegeven, een hele veilige sfeer. We hebben in de weken tijd echt een band opgebouwd.

Ook voor de toeschouwers (en vooral de ouders!) heeft het veel opgeleverd. Ze waren allen heel geïnteresseerd in de tentoonstelling en wisten eigenlijk weinig van dit onderwerp. We hebben voor meer bewustwording gezorgd. Verschillende ouders zijn naar mij toegekomen. Ze waren enthousiast en tegelijkertijd emotioneel; thuis praatten de meiden amper. Ze kregen door de beelden en de teksten die ze erbij hadden geschreven opeens een inkijkje in de gedachten van de tieners. Ook voor hun was dit dus erg waardevol.

Na de tentoonstelling zat ik op de fiets naar huis en ik voelde me zo ongelofelijk trots. Ik was trots op de meiden, omdat ik wist hoe spannend ze het vonden en hoe goed het ging. Maar ook trots op mijzelf; zonder mij was dit project er niet geweest. Dit is wat ik wil doen. Belangrijke maatschappelijke kwesties die normaal wat op de achtergrond blijven, een podium geven. Doelgroepen die ergens mee zitten, hun verhaal laten doen. Kunst en educatie vermengen tot projecten waar iedereen vrolijk van wordt, maar tegelijkertijd van leert. Hiervan word ik gelukkig en ik merk de medemens ook.

Geraadpleegde literatuur en bronnen

Beyoncé - Pretty hurts (video). (2014, 24 april). [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=LXXQLa-5n5w>

Bellocchio, D. (2019). *Fresh Meat Market*. Davide Bellocchio. <https://davidebellocchio.com/copy-of-fresh-meat-market1>

Budding, J. (2018, 6 juli). *Onderzoek NVPC: 80 procent plastisch chirurgen ziet maandelijks missers basisartsen*. Medical Facts. <https://www.medicalfacts.nl/2016/07/06/onderzoek-nvpc-80-procent-plastisch-chirurgen-ziet-maandelijks-missers-basisartsen/>

Caso, D., Schettino, G., Fabbriatore, R., & Conner, M. T. (2020). "Change my selfie": Relationships between self-objectification and selfie-behavior in young Italian women. *Journal of Applied Social Psychology*, 50(9), 538–549.

D. Slagter, *Moordtieten*, documentaire NPO3, 1/06/2021, BNNVARA, [Moordtieten - 2Doc.nl](https://www.bnnvara.nl/documentaire/moordtieten-2)

Eskens, D. (2022, 31 maart). *Meppeler Jongeren doorbreken taboes met tentoonstelling "Past-Lekker-Niet-Poppen"*. Meppeler Courant. <https://meppelercourant.nl/meppel/Meppeler-jongeren-doorbreken-taboes-met-expositie-Past-lekker-niet-poppen.-%E2%80%98Alles-is-ok%C3%A9%E2%80%99-27581111.html>

India.Arie ft. Akon - I Am Not My Hair (Official Video). (2009, 17 juli). [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=E_5jt0f5Z4

Karelas. (2011). *Breaking Beauty Barriers: How the Evolution of Societal Beauty evolved*. *Ecollections*.

Kudacki, P. (2020). *Plasticity*. paola kudacki. <https://www.paolakudacki.com>

Mares, S., De Leeuw, R., Scholte, R., & Engels, R. (2010). Facial Attractiveness and Self-Esteem in Adolescence. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 5(39), 627–637.

Reinhard, R. (2014). *Mooi!* (1ste editie). Have, Ten.

Sabel, P. (2021, 15 september). *Intern onderzoek: Instagram maakt problemen erger voor jonge vrouwen en meisjes met een laag zelfbeeld*. Volkskrant. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/intern-onderzoek-instagram-maakt-problemen-erger-voor-jonge-vrouwen-en-meisjes-met-een-laag-zelfbeeld~bc5bf1da/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F>

Smithuijsen, D. (2020). *Gouden bergen*. De Bezige Bij.

The Dove Global Beauty and Confidence Report, 2016 & Reframing Beauty – Unlocking the Potential of Young Girls. Commissioned by Dove, 2014

Thyne, M., Robertson, K., Thomas, T., & Ingram, M. (2016). It is amazing how complete is the delusion that beauty is goodness. *International Journal of Consumer Studies*, 40(5), 543–551.

Tullinski, H. (2017). Barbie As Cultural Compass: Embodiment, Representation, and Resistance Surrounding the World's Most Iconized Doll. *Thesis - College of the Holy Cross*.

Wenting, C. (2018). *Play Nice Weather*. Nieuwelle. <https://nuewelle.nl/archieven/play-nice-weather-caroline-wenting-2018/>

Zwanenveld, B. (2016, 11 maart). *EEN GEFREAKTE PERFORMANCE OVER SCHOONHEIDSIDEALEN*. Theaterkrant. <https://www.theaterkrant.nl/recensie/hoofd-dun-meisje-12/ntjong/#:~:text=In%20mijn%20hoofd%20ben%20ik%20een%20dun%20meisje%20van%20NTjong,precisie%20uitvergroot%20tot%20excentrieke%20proporties.>

Download link les Dove: [Teacher Resources – Dove](#)

Bijlage 1 – Overzicht gestelde vragen uit de enquête

Make-up en kleding

1. Hoe vaak draag je make-up?
2. En wat voor make-up gebruik je dan zowel?
3. Koop je vaak een nieuwe kleding?
4. Vind je het belangrijk om er goed uit te zien? Waarom wel/niet?

Jouw uiterlijk

5. In hoeverre ben je tevreden met jouw uiterlijk? Waarom?
6. Wat vind je het mooist aan jezelf?
7. Wat vind je het minst mooi aan jezelf?
8. Hoe vaak vergelijk jij jouw uiterlijk met dat van anderen (klasgenoten, beroemdheden etc.)?

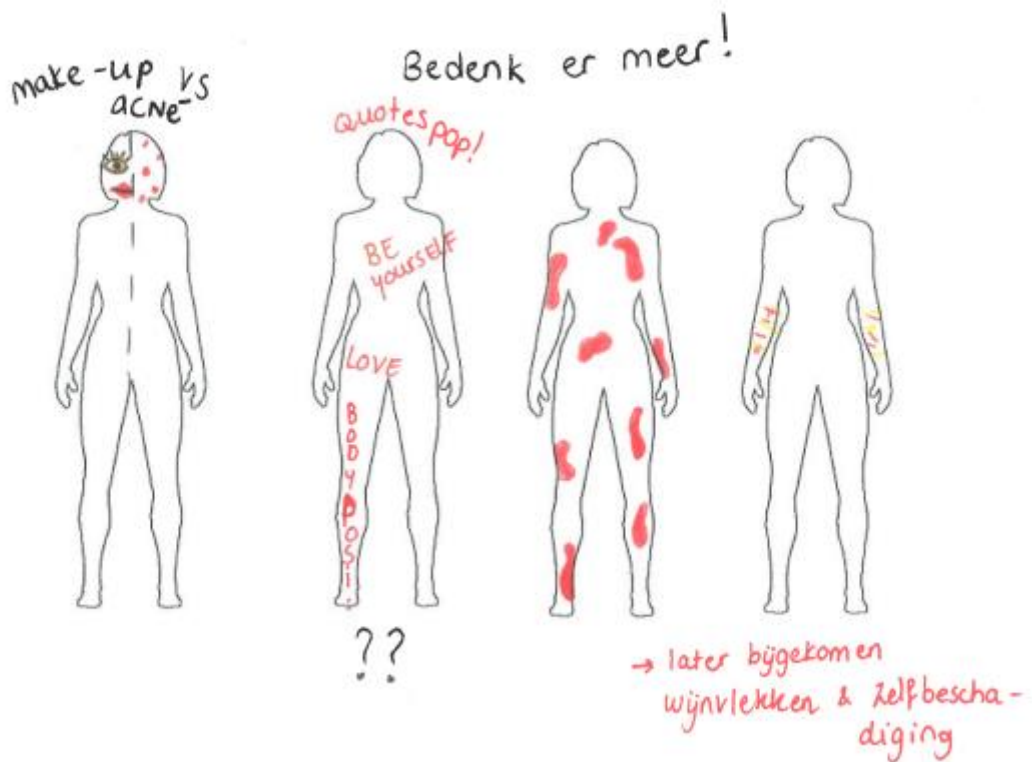
Verwachtingen

9. Ben je wel eens onzeker over je uiterlijk? Op welke momenten vooral?
10. Denk je dat het vaak gebeurt dat meisjes worden beoordeeld op het uiterlijk? Waarom wel/niet?
11. Is er wel eens een situatie geweest waarin dit gebeurde bij jou? (Gepest, opmerkingen over jouw uiterlijk, vooroordelen?)
12. Wat is je grootste wens met betrekking tot het schoonheidsideaal? Denk aan; mooier zijn, het beeld in de samenleving veranderen, jezelf meer accepteren etc. (mag van alles zijn!)

Bijlage 2 – stencil idee past-lekker-niet-poppen

- zoek plaatjes op van internet!
- Gebruik verschillend materiaal!

Bijlage 3 – Foto's start gesprek

Bijlage 4 – De teksten

Zelfbeschadiging

Zelfbeschadiging wordt vaak gezien als een manier van aandacht vragen, terwijl dit absoluut niet het geval is. Mensen met zelfbeschadigingen schamen zich vaak voor hun littekens en zijn bang voor de reacties die ze kunnen krijgen. Dit is meestal terecht aangezien de reacties vaak negatief zijn of misplaatst. Ga dus niet redenen voor andere mensen invullen, want bij iedereen heeft het weer een andere reden. Laten we met elkaar afspreken dat we mensen met zelfbeschadigingen niet veroordelen maar steunen waar nodig. Daarom hebben de meiden die hiermee te maken hebben gehad, de littekens in kleur gemaakt. Ze zijn geen fijne herinnering, maar hebben ons wel gemaakt tot wie we nu zijn. En laten we er anders mee omgaan.

Make-up & acne, allebei oké!

Op deze pop zie je een gezicht met aan de ene kant acne en aan de andere kant een make-up look.

Over de hele wereld heb je mensen met huidaandoeningen, sommige mensen schamen zich hiervoor. Make-up kan dan helpen om zich zelfverzekerder te voelen, maar voor een ander gaat het opmaken om het plezier die ze er uithalen. Helaas zijn er nog veel te veel mensen die nare opmerkingen maken. Opmerkingen zoals: 'draag niet zoveel make-up dat is echt zonde' of 'doe eens wat aan je huid het ziet er zo goor uit'.

Wij willen met het statement "make-up & acne, allebei oké" duidelijk maken dat je net zoveel make-up mag dragen als jij zelf wil en je je niet onzeker hoeft te voelen over je huid.

Lichaamstypes & huidskleuren

Er zijn heel veel mensen op de wereld en dus ook heel veel verschillende lichaamstypes en huidskleuren. Dat is natuurlijk geweldig want anders zou de wereld er ook zo saai uitzien. Alleen jammer genoeg komt het bodyshamen (het bekritisieren over hoe dun of dik je bent) en het discrimineren op basis van huidskleur nog veel te vaak voor. Het is belangrijk dat we onthouden dat we allemaal mens zijn. Misschien wel allemaal anders eruitzien, maar dat dat niet betekent dat we elkaar anders moeten behandelen.

Iedereen is mooi op zijn eigen manier!

Lichaamshaar is NIET raar

Je ziet hier een arm met haar, dit is iets heel normaal. Iedereen heeft lichaamshaar, toch wordt in deze maatschappij lichaamshaar vaak als iets mannelijks gezien en wordt verwacht dat vrouwen zich scheren. Dit is natuurlijk volkomen onzin, want het is jouw lichaam, dus jouw keuze. Als je als man je wil scheren is het ook prima, net zo normaal als dat je als vrouw dat niet wilt. Verschillende meiden krijgen wel eens reacties over haar op de armen en dat soort dingen. Arm with hair, why do you care?

Striae; deal ermee!

Witte lettekens op mijn benen. Ben ik dan echt zoveel gegroeid waardoor ik nu striae krijg? Ik vind het lelijk en probeer ze zoveel mogelijk te bedekken. Waarom zie ik op social media niemand die het net zo erg heeft als ik?

Toen we hierover met elkaar in gesprek gingen, merkten we dat juist iedereen dit heeft. Niks om je voor te schamen. Striae staat juist voor een gezond vrouwen lichaam! Op deze pop vieren wij dan ook striae met kleur!

Wijnvlek

De huid moet tegenwoordig glad en in één egale tint. Het is vaak al niet mooi, wanneer je dit niet hebt. Maar huidaandoeningen komen best vaak voor. Bijvoorbeeld wijnvlekken. Wij vinden dit juist mooi, want het maakt je anders en bijzonder. Helaas worden ook hier veel opmerkingen over gemaakt, die juist negatief zijn. Wij zijn het daar niet mee eens!

Valérie heeft een lichte wijnvlek op haar kuit. Vroeger droeg ze nooit iets anders dan lange broeken, ook al was het zomer. Als niemand maar de wijnvlek zag....

Ik mag dragen wat ik wil

Iemand uit de groep liep het liefste in wijde kleding. Echter werd ze gepest, want wijde kleding was niet cool en was juist raar. Om opmerkingen te voorkomen is ze het maar uit de weg gegaan door het dragen van een skinny jeans.

Juist iemand anders uit de groep droeg wat kortere kleding. Ook dit was niet goed, hierover kreeg ze een opmerking van haar docent.

Waarom mogen wij niet dragen wat we willen? Waarom is er altijd kritiek? Waarom moet iedereen er het zelfde bijlopen met kleding die nu in is? Dat is toch helemaal niet leuk? Zoveel vragen... Heb jij een antwoord?

Body Positivity

In deze mini tentoonstelling hebben wij onze ervaringen en frustraties over het schoonheidsideaal verwerkt in teksten en paspoppen. Iedereen van ons heeft wel eens te maken gehad met vervelende opmerkingen over ons uiterlijk. Sommige opmerkingen zijn zelfs heel heftig en kunnen best pijn doen. Hiermee willen we een statement maken dat iedereen er mag uitzien zoals ze willen. Echte schoonheid zou pas zijn, wanneer niemand werd beoordeelt op het uiterlijk.

Quotes

Wij hebben veel waardevolle dingen gehaald uit quotes. Ze geven je meer zelfvertrouwen. Hebben jullie nog mooie quotes? Of een mening over ons project? Schrijf ze op een briefje en laat ze hier achter!